

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1916.

Första kammaren.

Nr 87.

Tisdagen den 6 juni, f. m.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av statsutskottet i dess memorial nr 81 föreslagna och av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må med godkännande av stat för marinförvaltningen av den lydelse, bilagan A vid statsutskottets utlåtande nr 5 utvisar, i riksstaten för år 1917 höja anslaget till marinförvaltningen nu 133,000 kronor, med 500 kronor till 133,500 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat att med avslag å Kungl. Maj:ts framställning angående arvodesförhöjning åt advokatfiskalen i marinförvaltningen i riksstaten för år 1917 uppföra anslaget till nämnda ämbetsverk med oförändrat belopp 133,000 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 93;

Nej — 44.

Sedan protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 578, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 55 ja och 157 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 148 ja och 201 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av statsutskottet i dess memorial nr 82 föreslagna och av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med andra kammaren vill, att riksdagen, i anledning av herr Lindhagens motion, nr 159, beviljar svenska freds- och skiljedomsföreningen för år 1917 ett anslag av 3,000 kronor till bestridande av kostnaderna för fredsarbetets organisation, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med första kammaren beslutat att icke bifalla herr Lindhagens ifrågavarande motion.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 44;

Nej — 94.

Sedan protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 579, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 119 ja och 89 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 163 ja och 183 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av statsutskottet i dess memorial nr 96 föreslagna och av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må medgiva att till aktuarien i Svea hovrätt Gustaf Liliequist må såsom gottgörelse för den minskning i med tjänsten förenade inkomster, som tillskyndas honom genom införandet av den nya lagen om rätt domstol i vissa mål och ärenden angående frälsemän, årligen från och med år 1917, så länge han kvarstår i sin befattning som aktuarie, av statsmedel utgå ett belopp, beräknat efter medeltalet av den inkomst, han visar sig hava under åren 1912—1916 åtnjutit i provision å stämplor till bouppteckningar och testamenten efter frälsemän och ofrälse ledamöter i Svenska akademien, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen, i likhet med andra kammaren, beslutat att icke bifalla Kungl. Maj:ts förslag om viss gottgörelse till aktuarien i Svea hovrätt Gustaf Liliequist för minskade inkomster.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 108;

Nej — 29.

Sedan protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 580, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 70 ja och 143 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 178 ja och 172 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av jordbruksutskottet i dess memorial nr 75 föreslagna och av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med andra kammaren vill bifalla vad utskottet i andra punkten av sitt utlåtande hemställt eller att riksdagen å extra stat för år 1917 anvisar ett förslagsanslag av 5,000 kronor att därest den utredning rörande anläggande av transportabla sågverk å kronans domäner, varom riksdagen beslutat anhålla hos Kungl. Maj:t, skulle därtill giva anledning användas för inköp av ett transportabelt sågverk att stationeras inom norrländskt revir, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med första kammaren beslutat avslå utskottets hemställan i sistnämnda punkt.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hava utfallit så-

Ja — 88;

Nej — 49.

Sedan protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 581, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 145 ja och 66 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 233 ja och 115 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av statsutskottet i dess memorial nr 113 föreslagna och av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att herr Ingvarsons ifrågavarande motion ej må av riksdagen bifallas röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen, i likhet med andra kammaren, i anledning av herr Ingvarsons förevarande motion, till ersättning och understöd åt före detta folkskolläraren Karl Jakob Nilsson i Lyckeby för hans forskningar på folklivets område på extra stat för år 1917 under åttonde huvudtiteln beviljat ett anslag av 1,000 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 68;

Nej — 68.

Sedan protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 582, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 64 ja och 146 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 132 ja och 214 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nejpropositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av bankoutskottet i dess memorial nr 48 föreslagna och av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill avslå bankoutskottets hemställan under punkt 25:o) av utskottets utlåtande nr 35 angående understöd åt änkan Johanna Mathilda Nordvall, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren bifallit vad utskottet hemställt och således medgivit, att e. o. lokomotivreparatörförmannen Per Gustaf Nordvalls änka Johanna Mathilda Nordvall må, räknat från och med år 1916, så länge hon lever ogift, å allmänna indragningsstaten åtnjuta ett årligt understöd av tvåhundrafyrtio kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 62;
Nej — 76.

Sedan protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 583, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 24 ja och 188 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 86 ja och 264 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av statsutskottet i dess memorial nr 127 föreslagna och av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må, under villkor att Sveriges allmänna exportförening under år 1916 bedriver sin verksamhet i huvudsakligen den omfattning och form, som i företedd förslagsstat för samma år angives, samt att i granskningen av föreningens räkenskaper och verksamhet deltagar en av Kungl. Maj:t förordnad revisor, såsom bidrag till föreningens verksamhet under innevarande år å extra stat för år 1917, utöver de belopp för samma ändamål, som av Kungl. Maj:t må anvisas ur handels- och sjöfartsfonden och manufakturförslagslånefonden, anvisa ytterligare ett belopp av 20,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under innevarande år disponera detsamma, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat att, under villkor att Sveriges allmänna exportförening under år 1916 bedriver sin verksamhet i huvudsakligen den omfattning och form, som i företedd förslagsstat för samma år angives, samt att i granskningen av föreningens räkenskaper och verksamhet deltagar en av Kungl. Maj:t förordnad revisor, såsom bidrag till föreningens verksamhet under innevarande år å extra stat för år 1917, utöver de belopp för samma ändamål, som av Kungl. Maj:t må anvisas ur handels- och sjöfartsfonden och manufakturförslagslånefonden, anvisa ytterligare ett belopp av 17,600 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under innevarande år disponera detsamma.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 88;
Nej — 50.

Sedan protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom däri från ett protokollsutdrag, nr 584, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 54 ja och 155 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 142 ja och 205 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av bankoutskottet i dess memorial nr 51, föreslagna och av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill bifalla vad utskottet hemställt eller att riksdagen, i anledning av förevarande motion, må medgiva, att f. d. poststationsförestånderskan änkan Anna Broberg, född Lundberg, må från och med månaden näst efter den, under vilken hon erhåller entledigande från sin anställning i postverket, äga att under sin återstående livtid å postverkets pensionsstat uppbära ett årligt understöd av femhundra kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen, i likhet med andra kammaren, med avslag å utskottets hemställan, bifallit den av herr Olsson i Blädinge avgivna, vid utlåtandet fogade reservationen och således i anledning av förevarande motion medgivit att f. d. poststationsförestånderskan änkan Anna Broberg, född Lundberg, må från och med månaden näst efter den, under vilken hon erhåller entledigande från sin anställning i postverket, äga att under sin återstående livtid å postverkets pensionsstat uppbära ett årligt understöd av sexhundra kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 59;

Nej — 79.

Sedan protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom däri från ett protokollsutdrag, nr 585, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 39 ja och 174 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 98 ja och 253 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av jordbruksutskottet i dess memorial nr 94, föreslagna och av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen av de i statskontoret innestående hästförsäljningsmedel anvisar ett belopp av högst 536,700 kronor till bestridande av kostnaderna för anläggning å Ottenby kungsladugård med underlydande av ett statsstuteri för omkring 100 moderston och 5 stambeskällare samt i övrigt anordnat i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet av departementschefen angiven plan, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat att avslå såväl utskottets i utlåtande nr 77 under punkt 1 gjorda hemställan som Kungl. Maj:ts framställning i ämnet.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 89;

Nej — 49.

Sedan protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 586, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 94 ja och 114 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 183 ja och 163 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av statsutskottet i dess memorial, nr 146, föreslagna och av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att herr S. Perssons i Norrköping m. fl. ifrågavarande motion icke må av riksdagen bifallas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen, i likhet med andra kammaren, på det sätt bifallit ifrågavarande motion, att riksdagen bemyndigat Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med de i den av herr Kvarnzelius m. fl. vid statsutskottets utlåtande, nr 125, fogade, re-

ervationen angivna grunder för beredande av lindring i de mindre bemedlades levnadsvillkor genom reglering av priset å för dem avsedda livsmedel, enligt beslut i varje särskilt fall av Kungl. Maj:t, på förslag av statens livsmedelskommission och på villkor av kommunal kontroll i fråga om syftets ernående, använda och av tillgängliga medel, mot framtida anmälan till ersättande, förskjuta ett belopp av högst 5,000,000 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 77;

Nej — 58.

Sedan protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 587, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 62 ja och 152 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 139 ja och 210 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av bankoutskottet i dess memorial, nr 56, föreslagna och av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill bifalla vad utskottet hemställt eller att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevärande proposition nr 107, jämte den i ämnet väckta motionen II: 256, må

a) *dels* medgiva, att enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott meddela, sådan äldre behövande folkskollärare, som oförvitligt skött sin tjänst men därifrån erhållit avsked före år 1867, må för år 1917 tillerkännas understöd till belopp av 700 kronor,

dels medgiva, att enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt meddela, äldre behövande folkskollärare och folkskollärarinnor, vilka före år 1907 erhållit avsked med pension från folkskollärarnas pensionsinrättning, må för år 1917 tillerkännas understöd till så stort belopp, att detsamma jämte pensionsbeloppet uppgår till

700 kronor, därest beloppet av den pension, som skulle hava till vederbörande utgått från folkskollärarnas pensionsinrättning, om nu gällande pensionsbestämmelser ägt tillämpning vid hans avgång från tjänsten, utgör minst 700 kronor;

enahanda belopp som nyssnämnda pension enligt nu gällande bestämmelser, därest denna pension skulle utgöra minst 600 kronor men icke 700 kronor, och

600 kronor, därest samma pension skulle understiga detta belopp,

dels ock för berörda ändamål anvisa för år 1917 å allmänna in-
dragningsstaten förslagsvis 52,000 kronor;

b) *dels* medgiva, att sådana lärare och lärarinnor vid småskola eller mindre folkskola samt biträdande och extra ordinarie lärare och lärarinnor vid folkskola, vilka, efter att hava i minst femton års tid oförvitligen tjänstgjort, avgått från tjänsten utan att erhålla understöd enligt reglementet den 22 juni 1892, må för år 1917 tillerkännas särskilt understöd under följande villkor och bestämmelser, nämligen att lärares eller lärarinnas tjänstgöring avslutats så tidigt, att ålderdomsunderstöd enligt nyssnämnda reglemente icke kunnat honom eller henne beviljas, eller före utgången av år 1891;

att sådan från tjänsten avgången lärare eller lärarinna uppnått en levnadsålder av minst femtiofem år;

att han eller hon styrkes befinna sig i behövande omständigheter;

att det belopp, vartill understöd må meddelas, bestämmes till

300 kronor, därest beloppet av det understöd, som skulle hava till vederbörande utgått från småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt, om de i sådant hänseende nu gällande bestämmelser ägt tillämpning vid hans avgång från tjänsten, utgör minst 300 kronor,

enahanda belopp som nyssnämnda understöd enligt nu gällande bestämmelser, därest detta understöd skulle understiga 300 kronor, och

200 kronor, därest något understöd från anstalten icke skulle hava till vederbörande utgått enligt nu gällande bestämmelser; samt att Kungl. Maj:t må äga att meddela de närmare föreskrifter i ämnet, vilka befinnas erforderliga:

dels medgiva, att sådan äldre behövande lärare eller lärarinna vid småskola eller mindre folkskola eller biträdande eller extra ordinarie lärare eller lärarinna vid folkskola, som efter oförvitlig tjänstgöring erhållit understöd från småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt enligt reglementet den 22 juni 1892 men beviljats avsked före utgången av år 1909, må för år 1917 enligt de grunder, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt stadga, tillerkännas särskilt understöd till så stort belopp, att detsamma, jämte det från nämnda understödsanstalt utgående, må komma att utgöra

300 kronor, därest beloppet av det understöd, som skulle hava till vederbörande utgått från nämnda anstalt, om de i sådant hänseende nu gällande bestämmelser äret tillämpning vid hans avgång från tjänsten, utgör minst 300 kronor, och

enahanda belopp som nyssnämnda understöd enligt nu gällande bestämmelser, därest detta understöd skulle understiga 300 kronor,

dels ock för berörda ändamål anvisa för år 1917 å allmänna in-
dragningsstaten förslagsvis 53,000 kronor; och

c) *dels* medgiva, att vid utdelande av understöd för samtliga dessa grupper under år 1916 må tillämpas de i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 18 februari 1916 angivna grunder; röstas

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej. har riksdagen i likhet med andra kammaren bifallit den vid punkten av herr Kristensson m. fl. fogade reservationen och således beslutat

a) *dels* medgiva, att enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott meddela, sådan äldre behövande folkskollärare, som oförvitligt skött sin tjänst, men därifrån erhållit avsked före år 1867, må för år 1917 tillerkännas understöd till belopp av 800 kronor,

dels medgiva, att enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt meddela, behövande folkskollärare och folkskollärarinnor. vilka erhållit avsked med pension från folkskollärarnas pensionsinrättning till belopp, som understiger 800 kronor, må för år 1917 tillerkännas understöd till så stort belopp, att detsamma tillsammans med pensionsbeloppet uppgår till 800 kronor.

dels ock för berörda ändamål anvisa för år 1917 å allmänna indragningsstaten ett förslagsanslag av 100,000 kronor;

b) *dels* medgiva, att sådana lärare och lärarinnor vid småskola eller mindre folkskola samt biträdande och extra ordinarie lärare och lärarinnor vid folkskola, vilka efter att hava i minst femton års tid oförvitligen tjänstgjort, avgått från tjänsten utan att erhålla understöd enligt reglementet den 22 juni 1892, må för år 1917 tillerkännas ett understöd av 400 kronor under följande villkor och bestämmelser, nämligen

att lärares eller lärarinnas tjänstgöring avslutats så tidigt, att ålderdomsunderstöd enligt nyssnämnda reglemente icke kunnat honom eller henne beviljas, eller före utgången av år 1891;

att sådan från tjänsten avgången lärare eller lärarinna uppnått en levnadsålder av minst femtiofem år;

att han eller hon styrkes befinna sig i behövande omständigheter; samt

att Kungl. Maj:t må äga att meddela de närmare föreskrifter i ämnet, vilka befinnas erforderliga;

dels medgiva, att sådan behövande lärare eller lärarinna vid småskola eller mindre folkskola eller biträdande eller extra ordinarie lärare eller lärarinna vid folkskola, som efter oförvitlig tjänstgöring erhållit understöd från småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt till belopp, som understiger 400 kronor, må för år 1917 tillerkännas understöd till så stort belopp, att detsamma tillsammans med det från ålderdomsunderstödsanstalten utgående understöd uppgår till 400 kronor,

dels ock för berörda ändamål anvisa för år 1917 å allmänna indragningsstaten ett förslagsanslag av 150,000 kronor; samt

c) *dels ock* medgiva att vid utdelande av understöd för samtliga dessa grupper under år 1916 må tillämpas de grunder, som föreslagits uti statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 18 februari 1916.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 86;

Nej — 50.

Sedan protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 588, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 71 ja och 142 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 157 ja och 192 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av bankoutskottet i dess memorial nr 57, föreslagna och av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill besluta, att motionärens hemställan om ett förslagsanslag av 65,000 kronor för i motionen angivet ändamål icke skall av riksdagen bifallas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren bifallit den vid utlåtandet fogade reservationen och således å extra stat för år 1917 beviljat ett förslagsanslag av 65,000 kronor att från och med den 1 januari 1917 utgå såsom understöd till sådana behövande folkskolläraryänkor med eller utan barn, vilka från folkskolläraarnas änke- och pupillkassa åtnjuta lägre pension än 300 kronor, och med sådant belopp, att pensionen och understödet för envar av dem komma att tillsammans utgöra 300 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 82;

Nej — 53.

Sedan protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 589, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 37 ja och 173 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 119 ja och 226 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av bevillningsutskottet i dess memorial, nr 36, föreslagna och av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen, under förutsättning att riksdagen, i anledning av herr Waldéns motion II: 332, beslutar, att ett belopp motsvarande den beräknade inkomsten av spirituosaaccisen skall av rusdrycksmedelsfonden tagas i anspråk för av kristiden föranledda utgifter för sociala ändamål, skall antaga Kungl. Maj:ts förevarande förslag till förordning om spirituosaaccis, dock att åt 6 och 8 §§ skall givas den i utskottets ovan intagna hemställan angivna lydelsen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat att, med bifall till motionen II: 319, av herr Pålsson m. fl., avslå Kungl. Maj:ts förslag till förordning om spirituosaaccis.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 97;

Nej — 40.

Sedan protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsånt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 590, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 102 ja och 108 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 199 ja och 148 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av bevillningsutskottet i dess memorial nr 37, föreslagna och av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen skall bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 240, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren, med bifall till motionen II: 319, av herr Pålsson m. fl., såvitt den avser förevarande proposition nr 240, avslagit samma proposition.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 96:

Nej — 40.

Sedan protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, ur 591, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 73 ja och 135 nej, samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 169 ja och 175 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Herr talmannen tillkännagav, att anslag utfärdats till sammanträdets fortsättande kl. 8,30 e. m.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets memorial:

nr 148, angående fastställandet av postverkets stat för driftkostnader för år 1917; och

nr 149, angående fastställande av telegrafverkets stat för driftkostnader för år 1917; ävensom

lagutskottets memorial nr 49, med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande lagutskottets utlåtande nr 48 i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 13, 16 och 41 §§ i lagen om arbetarskydd den 29 juni 1912 samt till lag om utsträckt rätt att i visst arbete använda manliga minderåriga av viss ålder, dels ock två i ämnet väckta motioner.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 193, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägar m. m. samt en i ärendet väckt motion;

nr 194, i anledning av väckt motion om åvägabringande av utredning angående en för stora fartyg användbar farled mellan Baggensfjärden och Lilla Värtan m. m.:

nr 196, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade bestämmelser för lån från fonden för befrämjande av hantverk och därmed jämförlig mindre industri; samt

nr 197, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfälligt lönetillägg åt viss personal av lägre grad vid statens järnvägar jämte i ärendet väckta motioner.

Anmäldes och godkändes lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 201, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om expropriation m. m. dels ock i anledning därav väckta motioner;

nr 202, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om förfogande över viss egendom vid krig, krigsfara eller andra utomordentliga av krig föranledda förhållanden;

nr 203, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av § 2 mom. 1 och 2, § 5 mom. 3 och 4, § 6 mom. 1 och 4, § 7, § 8 mom. 1 samt §§ 9—11 i lagen den 24 maj 1895 angående skyldighet för kommuner och enskilda att fullgöra rekvisitioner för krigsmaktens behov; samt

nr 204, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om förbud i vissa fall mot fortskaffande av gods med svenskt fartyg mellan utrikes orter samt lag om utsträckt tillämpning av lagen den 6 mars 1916 om förbud i vissa fall mot överlåtelse av svenskt fartyg eller andel däri samt mot tidsbefraktning av fartyg, dels ock en i ämnet väckt motion.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets nästlidna dag bordlagda utlåtande nr 147.

Vid ånyo skedd föredragning av andra sammansatta stats- och lagutskottets nästlidna dag bordlagda memorial, nr 4, med hemställan om anvisande av ersättning åt dess sekreterare och vaktbetjäning, bifölls vad utskottet i detta memorial hemställt.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran följande under gårdagen bordlagda ärenden, nämligen bankoutskottets utlåtanden och memorial nr 60—63, jordbruksutskottets utlåtande nr 100, ävensom särskilda utskottets memorial och utlåtande nr 3—5.

Vid förnyad föredragning av bevillningsutskottets den 4 och 5 innevarande juni bordlagda betänkanden:

nr 38, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ersättning till tobaksgrossister och hos dem anställda personer med anledning av införandet av statsmonopol å tobakstillverkningen i riket dels ock i ämnet väckta motioner, samt

nr 39, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om utvidgad rätt till ersättning i vissa fall i anledning av införandet av statsmonopol å tobakstillverkningen i riket dels ock i ämnet väckt motion,

bifölls vad utskottet i dessa betänkanden hemställt.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets den 4 och 5 innevarande juni bordlagda betänkande, nr 40, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om krigskonjunkturskatt, dels ock i ämnet väckta motioner.

Författnings-
förslag, om
krigskonjunkturskatt.

Genom proposition, nr 241, av den 5 maj 1916, vilken hänvisats till bevillningsutskottet, hade Kungl. Maj:t, under återopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga framlagt förslag till förordning om krigskonjunkturskatt, så lydande, som utskottets betänkande utvisade.

Till utskottet hade jämväl överlämnats nedannämnda tre i anledning av propositionen väckta motioner.

I motion, II: 321, av friherre *Palmstierna*, hade yrkats, »att § 2 i Kungl. Maj:ts proposition, nr 241, måtte ändras på det sätt, att även inkomst av fast egendom underkastades krigskonjunkturbeskattning, samt att riksdagen måtte besluta sådan ändring av den i propositionen föreslagna skatteskalen, att progressionen fortsattes över nu föreslagna gräns, och hemställdes, att vederbörande utskott måtte framlägga förslag i detta avseende».

I motion, II: 322, av herr *Wikström*, hemställdes, att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 241, måtte besluta antaga ny förordning om krigskonjunkturskatt, dock med de ändringar i Kungl. Maj:ts förslag, som innefattades i ett vid motionen fogat förslag.

I motion, II: 325, av herr *Runefors*, hade föreslagits, att riksdagen måtte antaga däri framlagt förslag till förordning om krigstidsskatt.

Till behandling i sammanhang med ifrågavarande proposition hade utskottet jämväl förehaft en av herr *Persson* i Norrköping m. fl. före den ordinarie motionstidens utgång inom andra kammaren väckt och till utskottet hänvisad motion, nr 193, däri motionärerna under hänvisning till motiveringen i annan av dem väckt, till statsutskottet överlämnad motion, II: 192, om anslag till beredande av lindring i de mindre bemedlades levnadsvillkor, hemställt, att riksdagen behagade besluta, att för täckande av ett förslagsanslag av 20,000,000 kronor måtte i staten för år 1917 upptagas en utvidgad krigskonjunkturvinstbeskattning.

På framställning av herr talmannen beslöts, att föreliggande betänkande skulle företagas till avgörande punktvis och punkten I så, att därvid först föredroges utskottets författningsförslag, där så erfordrades, paragrafvis med promulgationsstadgande, ingress och rubrik sist, varefter utskottets hemställan skulle föredragas; att vid behandlingen av I § i författningsförslaget diskussionen finge röra sig om förslaget i dess helhet samt att författningstext ej skulle behöva uppläsas i vidare mån, än sådant av någon ledamot i kammaren begärdes.

Författnings-
förslag om
krigskonjunk-
turskatt.
(Forts.)

Punkten 1.

Utskottet hade i nu föredragna punkt hemställt, att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande förslag till förordning om krigskonjunkturskatt icke kunnat oförändrat bifallas, måtte antaga samma förslag med de ändringar, uskottets vid betänkanudet såsom bilaga I fogade författningsförslag utvisade.

Utskottets förslag till förordning om krigskonjunkturskatt.

1 §.

Förevarande paragraf lydde sålunda:

För vinst, uppkommen genom det av nuvarande krigstillstånd framkallade läget, skall på grund av taxering under år 1916 och följande år, i den mån vinsten icke blivit genom taxering år 1915 enligt förordningen om krigskonjunkturskatt den 11 juni 1915 beskattad, till staten erläggas krigskonjunkturskatt enligt bestämmelserna i denna förordning.

Herr Hammarström: Herr greve och talman! Jag har icke begärt ordet här för att göra någon erinran mot den föredragna paragrafen och icke heller för att göra något allmänt uttalande angående författningsförslaget, men jag har ansett mig böra fästa kammarens uppmärksamhet på en omständighet, som redan i viss mån berör den kungl. propositionen men i ännu högre grad utskottets betänkande och förslag. Det är det förhållandet, att här blivit sammanförda till gemensam behandling utan åtskillnad frågor, som avse den statsreglering, varmed denna riksdag har att taga befattning, och frågor om rubbning i den av förlidet års riksdag beslutade statsregleringen i vad rör grunderna för nu ifrågavarande beivllning. Ett sådant förfarande må kunna vara förklarligt, så länge det endast gäller så beskaffade förändringar, som voro föreslagna i den kungl. propositionen. Uppenbarligen har där Kungl. Maj:t och i första hand föredragande departementschefen närmast fäst sig vid, att det huvudsakligen var fråga allenast om jämkningar, som avsågo att göra författningens tillämpning mera effektiv, att förekomma oegentligheter, som hade yppat sig vid taxeringen enligt nu gällande bestämmelser. Därutöver innehåller ju Kungl. Maj:ts förslag dock även — det kan icke nekas — vissa ändringar, som icke kunna anses på detta sätt motiverade, och det hade måhända kunnat och bort förutses, då även dessa ändringar föreslogos att träda i kraft redan detta år, att på den grund, som finansministern sålunda lagt, välvilliga händer skulle bygga vidare, i syfte att åstadkomma skärpning i bestämmelserna och ett större utbyte av skatten även i år. Man har kanske icke rätt att begära, att en sådan utsikt ur statskassans synpunkt skall förefalla så synnerligen avskräckande för en finansminister. Men rent konstitu-

tionellt sett är det kanske betänkligare att icke vid utsikt till mera betydande ändring i grunderna för en i statsregleringen ingående beviljning hålla de olika statsregleringsperioderna isär. Det är nämligen förenat med risk att rubba en fastställd statsbudget, och det bör vara synnerligen talande skäl, om sådant skall ifrågakomma, och skall det ske, bör det ske i enlighet med hävdvunna former.

Det har nu kanske varit en tillfällighet eller möjligen kammarrättens rätt vältaliga kritik av en av motionerna i ämnet, som gjort, att utskottet icke kommit att tillstyrka rent av ett förslag om en helt annan skatteform än den hittillsvarande krigskonjunkturskatten, och skulle ett sådant förslag ha framgått som resultat av utskottsbehandlingen, är det väl sannolikt, att det likväl som utskottets här föreliggande förslag kommit att avse även innevarande år. Men även såsom utskottets förslag nu föreligger, går det i sak så långt utöver vad den kungl. propositionen avser, att vad som där kunde ifrågasättas i fråga om tillämpning redan i år icke kan här utan vidare vara på sin plats. Här har ju i utskottets förslag införts en väsentlig skärpning i skatteskalen, här ifrågasättes reservationsvis att under beskattningen indraga jordbruksinkomsten o. s. v. — allt bestämmelser, som icke återfinnas i den kungl. propositionen. Man torde böra göra klart för sig, vad sådana ändringar, för såvitt de hänföra sig till en redan fastställd statsreglering, innebära. Och det är här fråga icke allenast om något som rör enbart statsmakterna och deras inbördes förhållande, utan man får komma ihåg, att här finnes en annan part, som också har ett ganska stort intresse i sådana frågors avgörande, nämligen den skattdragande allmänheten. Nu har förra årets riksdag bestämt, att en krigskonjunkturskatt skall utgå jämväl för år 1916 enligt vissa då fastställda grunder. Det torde nog böra förutses, att mången skattskyldig, som inrättat sig efter vad riksdagen då beslöt, nu i händelse en så väsentlig omläggning av dessa bestämmelser skulle inträda redan för år 1916, kan komma att i sin enskilda hushållning finna sig stå inför fakta, med vilka han icke haft anledning att räkna. Men den sammanblandning av olikartade frågor, varpå jag anmärkt, är olämplig även därför, att formerna dock böra vara i viss mån olika vid antagande av nya grunder för skatten under nästa statsregleringsperiod och vid fråga om rubbning för innevarande statsregleringsperiod av redan fastställda sådana grunder. Även om i visst hänseende olika meningar yppats om, huru grundlagsenligt skall förfaras, då en sådan rubbning i fastställd budget ifrågasättes, som nu är fallet, så torde dock det stå fast, att det i en sådan fråga erfordras Konungs och riksdags samstämmade beslut. I vad mån har nu här hänsyn tagits till detta förhållande? Man kan ju visserligen hänvisa till, att Kungl. Maj:t själv föreslagit en förändring i grunderna, och Kungl. Maj:t har också föreslagit, att denna ändring skall inträda redan innevarande år. Men jag understryker än en gång, att det förslag som Kungl. Maj:t framlagt icke på långa vägar när går så långt, som utskottets för-

Författnings-
förslag om
krigskonjunk-
turskatt.

(Forts.)

slag, och i avseende på dessa ganska betydande skärpningar utanför den kungl. propositionens ram finnes intet förslag från Kungl. Maj:ts sida att ansluta till. Då hade man givetvis bort förfara så, som så ofta förut varit vanligt, att riksdagen överlämnat sitt beslut till Kungl. Maj:t med anhållan, att det måtte för innevarande år få träda i kraft från dag, som Kungl. Maj:t bestämde. Något sådant har nu icke blivit möjligt, då frågan sammanförts med frågan om ändrade beskattningsgrunder för nästa statsreglerings period, och riksdagen skall sålunda besluta lika obetingat rörande den ena frågan som rörande den andra.

Jag föreställer mig också, att det vid ärendets fortsatta behandling inom riksdagen kan komma att visa sig leda till ytterligare svårigheter, att man icke gjort en sådan åtskillnad mellan de olika åren, som jag nu har antytt. Jag är emellertid övertygad om, att anledningen till att bevillningsutskottet icke försökt sig på någon uppdelning av frågan, sedan den så väsentligt utvidgats utöver den kungl. propositionens ram, är att söka i det forcerade arbetet inom utskottet under de senaste veckorna, och att man icke alldeles saknat blick för att en oegentlighet här är begången.

Det som nu låge närmast till hands, vore måhända att yrka återremiss till utskottet för att få erforderlig rättelse, då det väl näppeligen kan förutsättas, att nöjaktigt ändringsförslag skall kunna presteras utan vidare här i kammaren. Jag skall emellertid helt naturligt icke nu i riksdagens elfte timme framställa ett sådant yrkande som ju skulle förutsätta en förlängning av riksdagsarbetet. Men jag har icke kunnat underlåta att framhålla dessa synpunkter, på det att vad som nu tilläventyrs kan komma att beslutas i denna fråga, icke måtte för framtiden kunna anföras som ett prejudikat, utan att framdeles måtte få iakttagas, att man håller frågor, som röra olika budgetsår, åtskilda även vid behandlingen inom riksdagen.

Jag har, herr talman, icke något yrkande.

Herr Karlsson, K. G.: Herr talman, mina herrar! Den framställning vi nu hört innehåller ju i viss mån rätt grava anmärkningar mot det behandlingssätt, som utskottet låtit Kungl. Maj:ts förevarande proposition undergå. Jag tror emellertid, att om man ser litet närmare på saken, det skall befinnas vara mindre farligt än vad det möjligtvis av den föregående talarens framställning kan låta.

Det är ju så, att Kungl. Maj:t givit sin framställning den formen, att han förelagt riksdagen förslag till en förordning, som skall träda i kraft under det löpande beskattningsåret med upphävande av den nu gällande förordningen i ämnet. När Kungl. Maj:t gjort detta, lär han väl icke kunnat förutsätta, att riksdagen skulle antaga förslaget utan några som helst ändringar. Då bevillningsutskottet velat föreslå ändringar i Kungl. Maj:ts förslag, har utskottet ju icke haft anledning, knappast tillfälle, att göra detta på annat sätt än på det sätt, som ligger närmast till

hands. d. v. s. genom att föreslå ändringar i författningen. Jag säger detta med hänsyn till den häntydan, som den föregående talaren gjorde, om att utskottet och, i händelse kamrarna bifalla vad utskottet hemställt, riksdagen på något sätt ginge för nära Kungl. Maj:ts rätt i detta fall.

Det är för övrigt, mina herrar, så, att det föreligger betydande tekniska svårigheter att avskilja beslutet rörande det löpande beskattningsåret från beslutet angående nästa år. Det gäller icke blott att ändra bestämmelserna om ikraftträdande och upphävande av den gällande förordningen, det gäller även att ändra i författningens text i övrigt.

Beträffande frågan, huruvida gemensam votering bör få äga rum, då det gäller ändring av en bevillning, som skall träda i kraft under det löpande året, så kanske det förtjänar att påpekas, och att man erinrar sig, att man mycket ofta har haft votering om ändrade tullsats, där ändringarna varit föreslagna att inträda under löpande år. Den föregående ärade talaren har verkligen varit vänlig nog att redan i utskottet, trots att han icke deltagit i slutbehandlingen av ärendet, och även privat till mig nämna sin från utskottets avvikande ståndpunkt, och detta har gjort, att jag har letat efter prejudikat. I allra sista stund har jag också fått ett prejudikat, som jag tror har något att betyda i detta avseende, även om man förnekar, att den jämförelse, som jag gjorde angående ändringar i tullsatserna under löpande år, är riktig. Jag har fått ett prejudikat, som kanske ändå skall kunna vara i icke så ringa mån övertygande. Såvitt jag förstår, är det ett fall, som är fullt jämförbart med det föreliggande. Det är ifrån år 1910. Då föreslog Kungl. Maj:t ändringar i stämpelförordningen, vilka avsågo en höjd arvsskatt, ävensom att riksdagen måtte besluta, att de nya bestämmelserna skulle tillämpas från och med den dag, som av Kungl. Maj:t bestämdes. Det förelåg alltså en ändring i stämpelförordningen, som skulle träda i kraft under det löpande året. Bevillningsutskottet föreslog ändringar i Kungl. Maj:ts förslag, precis som vi nu ha gjort inom utskottet, men hemställde, att riksdagen måtte besluta, att de nya bestämmelserna skulle tillämpas från och med den dag *under det löpande året*, som av Kungl. Maj:t bestämdes. Redan häri ha vi ju en jämförelse, som jag tror skall stå sig. Men härtill kommer, att man inom utskottet reserverade sig till förmån för en ändring i skatteskalen, alltså precis detsamma, som nu har gjorts inom utskottet. Nu har man ändrat skatteskalen, och detta föreslogs även då reservationsvis från några utskottsledamöter. När ärendet kom till kamrarna stannade dessa i olika beslut. Första kammaren gick på utskottets hemställan, andra kammaren biföll reservationen. När saken så kom tillbaka till utskottet, yttrar utskottet: »Med stöd av utbildad praxis finner sig utskottet i en fråga, som den nu förevarande icke böra framlägga något sammanjämningsförslag utan förutsätter, att kamrarna omedelbart företaga gemensam votering. På sätt av bevillningsutskot-

Författnings-
förslag om
krigskonjunk-
turskatt.
(Forts.)

Författnings-
förslag om
krigskonjunk-
turskatt.
(Forts.)

tet vid 1909 års riksdag i dess memorial nr 28 erinrades, torde nämligen i fall, likartade med det nu föreliggande, sammanjämkning av kamrarnas skiljaktiga beslut aldrig hava förekommit. Utskottet får alltså för frågans avgörande medelst gemensam omröstning föreslå följande voteringsproposition.»

Jag har redan betonat, att här förelåg en ändring i skalan. Kungl. Maj:ts förslag slutade med 4 % och reservanternas förslag med 8 %. Nu ser man ju av den citerade punktens avfattning, att det inom utskottet förekommit överläggning och diskussion angående denna sak, och detta framgår ytterligare därav, att det finnes en reservation bifogad betänkandet, vari det föreslås, att man sammanjäkningsvis skulle komma till en uppgörelse. Jag kanske bör tillägga, att detta utskottsbetänkande är undertecknat av den talare, som hade ordet före mig. Jag vet icke, herr talman, om någon skall kunna neka till, att här föreliggande två så lika fall, att det tidigare kan sägas vara ett prejudikat. Då den föregående talaren yttrade, att utskottet bör iakttaga hävdvunna former, så förefaller det mig, som om jag i någon mån åtminstone redan visat att utskottet försöker att göra detta.

Samme talare sade, att felet ligger i att vi behandlat i ett sammanhang, vad som tillhör olika budgetsår. Ja, det gjorde utskottet även med det förslag till stämpelförordning, som år 1910 behandlades under herr Hammarströms ordförandeskap. Den skulle tillämpas redan år 1910 och sedan följande år. Det är behandlat i ett sammanhang och klämman är icke avfattad på sådant sätt att skillnad göres mellan 1910 och de följande åren. Jag tror alltså, att utskottet här har handlat som det bort göra, och jag ber att dessutom få tillägga, att år 1910, såvitt jag kan döma av betänkandets datum, ingen särskild brådskas förelåg, men i år ha vi verkligen varit pressade på ett sätt, som har gått över alla gränser för vad man kan anse vara rimligt. Det förefaller mig i övrigt, som om fullt jämförbara punkter i olika avseenden föreligga vid behandlingen av det ärende, som förelåg 1910, och det som utskottet nu haft under behandling.

Då jag nu har ordet, herr talman, så kanske det är skäl att säga några ord angående den reservation, som jag jämte andra ledamöter av utskottet undertecknat, ty man har ju rättighet att nu yttra sig över förslaget i dess helhet.

Det är så, att jag jämte andra reservanter har ansett lämpligt, att även inkomst av fastighet underkastas krigskonjunkturbeskattning, i den mån sådan inkomst kan förekomma. Man kan säga, som utskottet säger, att det icke är fullt jämförbara förhållanden, som föreligga vid inkomst, som förvärvats exempelvis från jordbruk, och inkomst, som förvärvats på annat sätt. Jag har emellertid mycket svårt att se någon skillnad, ty det är ju avkastningen det i samtliga fall gäller, och i detta fall är det ju så, att skatten icke drabbar andra än dem, som för det första äro upptaxerade till 8,000 kronors inkomst och sedan därutöver ha en merinkomst av ytterligare 2,000 kronor. Man kan alltså

icke säga, att det egentligen drabbar något småfolk, utan det blir väl dem som ha möjlighet att erlægga en skatt av den beskaffenhet, som här är i fråga.

*Författnings-
föreläsning om
krigskonjunktur-
skatt.
(Forts.)*

Jag behöver icke uppehålla mig synnerligen länge vid denna sak, ty det är väl allmänt bekant, att man även inom jordbruket haft tillfälle att begagna sig av krigskonjunkturerna. Utskottet förnekar icke heller detta, utan förklarar, att det är ett obestriddigt »faktum, att jordbrukarna i stor utsträckning genom exportmöjligheter förskaffat sig inkomst, som avsevärt överstigit den normala». Under sådana förhållanden tycker jag, att det icke är orättvist, om även inkomst av detta slag drabbas av krigskonjunkturskatten. Jag skall icke för närvarande åtminstone, herr talman, ingå på några detaljer, men då vi komma till den andra paragrafen, skall jag yrka bifall till reservationen.

Herr Hammarström: Utskottets ärade ordförande kom i slutet av sitt bemötande av vad jag anført till samma sak varom jag erinrat, nämligen brådskan inom utskottet under den senare tiden. Den omständigheten, att detta berördes, vill jag tolka som ett halvt medgivande från hans sida, att det förhållande, varpå jag anmärkt under normala förhållanden kanske hade fått ett något noggrannare övervägande.

Jag kan för övrigt icke underlåta att säga, att även den ärade utskottsordförandens anförande syntes mig bära spår av denna arbetströtthet, då han ägnade större delen av sitt anförande till att bemöta min presumerade uppfattning i en sak, som jag icke alls ingått på, nämligen i vad mån gemensam votering kan förekomma eller icke i frågor sådana som den här föreliggande. Denna fråga har sin nog så intressanta riksdagshistoria, och särskilt vid 1896 års riksdag blev den uttömmande debatterad i andra kammaren, där de dåvarande liberalerna ganska enigt slöto upp kring den uppfattningen, att gemensam votering icke borde äga rum, då det var fråga om en rubbning av fastställd budget. Men denna fråga är här alldeles för tidigt väckt. Den komma vi kanske senare till, men vad det här gäller, är huruvida det icke lämpligen ur flera synpunkter bör iakttagas vid riksdagsarbetet, att man håller budgeterna åtskilda. Jag tror icke, att den ärade utskottsordföranden genom vad han anförde kunnat vederlägga, vad jag sökte göra gällande i detta hänseende. Här är icke närmast fråga om, som han yttrade i början av sitt anförande, att riksdagen går Kungl. Maj:ts rätt för när, utan frågan gäller närmast huru riksdagens beslut böra formuleras, då riksdagen tager initiativ till ändring i fastställd budget. Faktum är, att man hittills varit ense om att det kräves Konungs och riksdags sammanstående beslut för den fastställda budgetens ändring. Då bör det också i överensstämmelse med vad som i allmänhet varit vanligt givas något uttryck häråt i beslutet.

Vad beträffar de särskilda i grundlagen specificerade bevil-

*Författnings-
förslag om
krigskonjunk-
turskatt.
(Forts.)*

ningarna, så ställer sig saken nog åtskilligt enklare vid en förhöjning. Det är jämförelsevis lätt att komma till rätta med t. ex. tullbevillningen. Antagas här några förhöjningar, så sker det i form av tilläggsbevillning. Det blir ju icke någon så synnerligen omfattande rubbning i vad som tidigare gälde, och här till kommer en annan sak. Det är icke fråga om att tillämpningen av dessa skattelagar kommer att träffa allmänheten så undantagslöst och obetingat som sker, när det gäller inkomstskatten och därmed jämförlig bevillning.

För att rent praktiskt åskådliggöra, vad jag åsyftar, då jag anmärker på utskottets underlåtenhet att icke söka i betänkandets kläm särskilja de olika budgetsåren, vill jag framhålla, hurusom det kan finnas ledamöter inom riksdagen, som exempelvis ville rösta för den föreslagna skärpta skatteskalan, för såvitt den avser nästa budgetstermin, eller för jordbruksnäringens indragande under beskattningen under nästa statsregleringsperiod, men som av olika skäl, principiella eller praktiska, visst icke vilja vara med om att rösta för en sådan åtgärd för innevarande år. Men som klämman nu är uppställd, finnes ingen möjlighet för dem att kunna göra gällande den meningen, och som jag tidigare yttrade tror jag, att det möter stora svårigheter att på stående fot formulera ett yrkande, som skulle kunna tillgodose dylika önskningsmål.

Jag tror således icke alls, att frågan uteslutande har formell betydelse, utan den har nog också en ganska stor praktisk innebörd, och jag vågar verkligen hålla före, att det vore önskligt, att en praxis i överensstämmelse med utskottets nu tillämpade förfarande icke komme att inaugureras.

Herr Karlsson, K. G.: Herr talman! Vad jag särskilt velat framhålla här i fråga om det fall jag anförde från år 1910 är, att det även då rörde sig om två olika budgetsår och att man icke heller då begagnade någon särskild form för år 1910 och en särskild form för de följande åren. Nu säger herr Hammarström bland annat i sitt sista anförande till svar på vad jag anförde om tullarna, att de åstadkomma givetvis icke så stora rubbningar i budgeten. Det må vara sant; men jag trodde verkligen, att en man med herr Hammarströms formella läggning — jag hoppas att han icke betraktar detta som en oartighet — skulle tänka på, att det här egentligen gäller principen. Det är väl icke det större eller mindre beloppet det här gäller eller det större eller mindre ingreppet i allmänhetens intressen, utan det är väl principen. Är det så, att man i fråga om tullarna, eller låt oss taga det fall, som jag förut anförde, arvsskatten — där gällde ändringsförslagen inga småbelopp, och icke heller innebar Kungl. Maj:ts förslag några obetydliga förändringar i jämförelse med föregående förordning, utan det medförde ganska stora rubbningar — är det så, säger jag, att man här i det ena fallet icke ansett sig behöva någon annan form, så borde man icke heller vara alltför sträng i det andra.

Herr talmannen hemställde, huruvida överläggningen finge anses avslutad.

*Författnings-
förslag om
krigskonjunkturskatt.*
(Forts.)

Herr Swartz: Jag vet icke, hur jag skall fatta denna hemställan om att kammaren skall finna överläggningen avslutad: om det gällde hela frågan eller om det gäller den just nu föreliggande delen. Under förutsättning att överläggningen omfattar hela frågan, ber jag för min del att ytterligare få göra några uttalanden.

Först vill jag med avseende å den fråga, som nu närmast varit före, framhålla, att enligt min uppfattning hade det varit synnerligen lämpligt och önskligt, att det från utskottets sida hade gjorts skillnad mellan dessa två saker, som, säga vad man vill, i alla fall äro av ganska skiljaktig beskaffenhet. Här är dels fråga om, huru krigskonjunkturskatten skall läggas i en ny förordning, som skall tillämpas från och med nästa år, och dels om bestämmelserna i denna nya förordning skola tillämpas jämväl under innevarande år, med upphävande i sådant fall av den förordning, som eljest skulle gälla till slutet av detta år. Det synes mig vara så pass skiljaktiga frågor, som här äro före, att det väl varit skäl att skilja på dem redan från början från Kungl. Maj:ts sida. Sedermera har frågan ytterligare skärpts från utskottets sida genom den omläggning av skatteskalen, som utskottet föreslagit. På grund av dessa omständigheter vill det synas mig, som om det hade varit lämpligt att ifråga om dessa skatter uppdelade utskottets hemställan i två punkter samt låta den ena punkten gälla den beskattning, som avser nästa år, varom ännu ingenting är beslutat, och den andra punkten röra omläggning av den för innevarande år redan gällande förordningen. Det är dock skillnad mellan dessa båda saker. Den ena angår en alldeles ny beskattning, som gäller för nästa år. Beslutet härom fattas av riksdagen ensam: det är riksdagen ensam, som har att därvidlag bestämma. Men gäller frågan omläggning av en skatt, som redan för året är beslutad, så lär detta icke gå för sig annat än genom sammanstående beslut av Konung och riksdag. Den omständigheten, att därvidlag från Konungens sida föreslagits, att den ändrade anordningen skulle träda i kraft nu genast med upphävande av eljest för 1916 gällande förordning, synes icke kunna åberopas med den väsentliga omläggning och skärpning av skatten, som utskottet vidtagit. I vilket fall som helst står det alldeles klart, att om riksdagen beslutar i full överensstämmelse med utskottets förslag, är det en väsentlig skillnad mellan de två delarna som innehållas i det förslaget, den som rör år 1916 och den som rör 1917. I avseende å 1917 kan jag icke se någon möjlighet för Konungen att rubba riksdagens beslut, men med avseende å 1916 kan jag icke förstå, att riksdagen kan tvinga Konungen att taga mer av detta, än han själv vill. Ty eljest eliminerar man bort rätten för Konungen att besluta. I fråga om tullarna

Författnings-
förslag om
krigskonjunkturskatt.

(Forts.)

har ett beslut från riksdagen, att nya tullar skola träda i kraft tidigare än efter budgetsärets slut, icke annat att betyda än såsom ett beslut för riksdagens egen del. Så måste förhållandet bli här också, såvitt jag förstår, och det är riktigt att skilja dessa saker åt, detta med hänsyn till de följder, som eljest kunde uppstå för framtiden, när man för riksdagen vill vindicera fram rätt att utan vidare på detta sätt fatta beslut, varemot Konungen icke skulle ha rätt att göra gensaga. Jag tror, att det vore ganska riskabelt för framtiden i avseende å en hel del andra skatter, vilka icke hava den temporära beskaffenhet, som förevarande skatt, såsom jag hoppas, här.

Även ur en annan synpunkt tror jag det vore mycket bra att göra den skillnad som jag här framhållit, och detta av den anledning, som berördes av talaren på Kronobergsbanken. Ur praktisk synpunkt tror jag det vore förmånligt att skilja mellan ett beslut, som skulle gälla för 1917, och ett beslut rörande ändring i avseende å 1916. Jag tillåter mig nämligen meddela kammaren en upplysning, som jag anser mig kunna i egenskap av ordförande i statsutskottet meddela, att för att täcka någon slags brist i statsregleringen behöves icke någon så ökad skatt, som här från bevillningsutskottets sida är ifrågasatt. Vad beträffar de statsutgifter, som gjorts utöver vad Kungl. Maj:t från början föreslagit, och det således gällt för statsutskottet att täcka, vill jag säga, att efter överläggning inom fjärde avdelningen och även med ledamöter av bevillningsutskottet har det visat sig, att för detta behöver statsutskottet icke någon hjälp från bevillningsutskottet, utan statsutskottet kan själv sköta fyllandet av möjligen uppkommande brist utan att taga nya skatter i anspråk. Således, det hål som återstår att täcka i budgeten är det, som förosakats därutav, att den nya maltskatten icke blivit godkänd, och det skulle gälla 2 miljoner kronor, detta under förutsättning, att man icke anser den bevillningsberäkning, som av Kungl. Maj:t framlagts, tarva någon förändring. Därvidlag kan man naturligtvis hava olika meningar, men för min del har jag den uppfattningen, att denna beräkning för nuvarande förhållanden är säker nog. Den är så pass säkert gjord, som över huvud är möjligt under dessa osäkra förhållanden. Jag vill visst icke påstå att den håller streck; den kommer sannolikt att i ett eller annat avseende, kanske i flera, visa sig för hög, och i andra avseenden, under förutsättning att läget icke förändras nästa år, varom vi icke veta något, kommer den utan tvivel att visa sig för låg, men det ena kan antagligen taga ut det andra. Atminstone är det mycket svårt att göra andra beräkningar. Särskilt vill jag påpeka, att krigskonjunkturskatten utan tvivel kommer att lämna högst betydligt högre resultat än Kungl. Maj:t förutsatt, då Kungl. Maj:t nämligen här beräknat ytterst försiktigt. Beräkningarna hava gått ut på att $1\frac{3}{4}$ miljon kronor i månaden skulle av krigskonjunkturskatten inbringas, och det beräknades, att de förhållanden, som skulle be-

tinga en sådan krigskonjunkturvinst, skulle räcka åtta månader av detta år eller till och med augusti. Jag hemställer till envar, huruvida här är förhoppning om att Kungl. Maj:t i detta avseende räknat rätt på tiden. Det är nog så, att dessa förhållanden, som betinga krigskonjunkturvinster, icke kunna anses bliva avslutade med ett eventuellt fredsslut, utan förhållandena torde komma att sträcka sina verkningar längre fram i tiden. Detta är även finansministerns uppfattning. Om man nu beräknar, att detta tillstånd skall räcka en enda månad till och vara in i september, ha vi betäckning för de 2 miljoner, som strukits nyss däri-genom att icke maltskatten blev antagen. För övrigt har, som bekant, en överenskommelse skett på bestämmande håll, huru budgeten i övrigt, i avseende å sådana poster, som eljest utöva ganska stor inverkan på statsregleringen, skall regleras så att detta icke möter några som helst svårigheter beträffande stats-regleringen.

Således vill jag fastslå, att, såvida man icke anser sig böra omlägga beräkningarna för bevillningen, är ingen ny skatt behövlig. Jag har fortfarande samma uppfattning, som jag även från annan plats och särskilt här i kammaren för några år sedan hade tillfälle att göra gällande, då jag i egenskap av finansminister föreslog en höjning av kaffetullen. Man väntade då med detta förslags behandling till slutet av riksdagen, och sedan det blivit fastslaget, att behov av höjning av denna tull för att få statsregleringen att gå ihop icke förelåg, sade jag ifrån att, som jag icke vore någon Liebhaber på skatter för skat-ternas egen skull, tyskaterna äro till för att täcka behov i staten, och då sådant behov icke förefanns, avstod jag för min del från att vidare yrka på denna kaffetull. Jag anser mig hava full rätt och skyldighet att även nu framhålla samma synpunkt, då fråga uppstått om beskattning av annan art. Hade denna fråga blivit behandlad på sådant sätt, att vi kunnat besluta särskilt om skatten för i år, om höjning i denna och särskilt om höjning i skatten för nästa år, skulle jag för min del möjligen kunnat ansluta mig till vad utskottet föreslagit med hänsyn till nästa år, och detta på grund av att förhållandena ju i alla fall äro ganska osäkra. Men för detta år vill jag absolut icke vara med om någon tilläggsbevillning, då jag anser, att många skäl av principiell art tala däremot, och då icke skäl av praktisk art kunna anföras, som göra en extra beskattning nödvändig. Såsom landet nu ligger, föreställer jag mig att det svår-ligen låter sig göra att skilja på skatterna för detta år och för nästa år, såsom jag skulle ansett vara förständigast och riktigast, och då jag i likhet med herr Hammarström ingalunda vill vid denna riksdagens sena timma framkalla en strid, som ju bland annat skulle medföra ett obehagligt förlängande av riksdagen, ser jag knappt, att vid sådant förhållande återstår mer än att yrka bifall till Kungl. Maj:ts proposition, då jag däri-genom i någon mån vinner det samma, som jag eljest skulle hava vunnit

*Författnings-
förslag om
krigskonjunktur-
skatt.*
(Forts.)

Författnings-
förslag om
krigskonjunk-
turskatt.
(Forts.)

genom avslagsyrkande på utskottets förslag angående detta år. Jag vill emellertid icke nu framställa något yrkande; det skulle beröra § 8, och när denna paragraf förekommer till behandling, förmodar jag, att det finnes de, som äro närmare att göra detta yrkande, men jag har nu velat göra denna framställning för att belysa min ställning till frågan i dess helhet.

Herr Karlsson, K. G.: Även jag skall be att få taga kammarens uppmärksamhet i anspråk några ögonblick med anledning av det anförande vi hade förmänen åhöra från statsutskottets ordförande. Jag begärde ordet, när han antydde, att någon velat beröva Kungl. Maj:t rätten att göra gensaga mot detta förslag. Jag vill upplysa statsutskottets ärade ordförande, att nog ingen drömt om eller haft för avsikt att beröva Kungl. Maj:t denna rätt. Men det vore rätt förvånansvärt, det erkänner jag, om det skulle falla Kungl. Maj:t in att göra gensaga mot att i dessa tider få större belopp till sitt förfogande, ty, trots vad statsutskottets ordförande yttrade, tror jag, att regeringen för ögonblicket skulle vara tacksam, om riksdagen ställde ökade belopp till dess disposition. Dessutom får man icke glömma vad som framhölls i mitt första anförande, att det är Kungl. Maj:t som själv föreslagit, att man skulle gå till väga som man här gjort, att således dessa förordningar skulle bli gällande för både 1916 och 1917. Jag tror sålunda, att kammaren kan vara fullkomligt lugn, att Kungl. Maj:t icke kommer att bråka, då det gäller att mottaga de här medlen. Dessutom vill jag hoppas, att statsutskottets ärade ordförande, då han yrkade bifall till Kungl. Maj:ts förslag, icke avsåg att yrka bifall till propositionen oförändrad, ty då, mina herrar, är det slut med förhoppningarna, att herrarna skola komma till sina hemorter före pingst. En annan sak vore det, om han yrkat bifall till Kungl. Maj:ts förslag vid 8 §, kanske det var meningen, men så föllo icke orden.

Statsutskottets ordförande yttrade vidare, att han icke var någon Liebhaber på nya skatter, och det hade han sagt från en annan plats än den från vilken han nu talade. Jag tror icke, att någon är Liebhaber på nya skatter, åtminstone inte om han skall vara med att bära dem. Jag måste emellertid gentemot den optimism, som den ärade ordföranden i sitt anförande visade, ställa mig ett litet grand skeptisk. Visserligen är det obestridligt vad han yttrade, att statsutskottet genom vissa beräkningar har funnit utväg att täcka utgifter, som riksdagen beslutit. Men han antydde något, som jag verkligen anser för denna fråga avgörande; och då meningen med hans anförande väl var den, att man skulle få intryck av att behov att pålägga ifrågavarande nya skatter icke förefinnes, så vill jag säga, att bevillningsutskottet, som ju ändå har något att föreslå, oavsett vad statsutskottet kommit till, ännu icke har provat inkomsttitlarna, men jag tror att anledning föreligger för utskottet att noga granska en del av de inkomstberäkningar, som äro av Kungl. Maj:t gjorda. Jag vill särskilt nämna inkomsterna av tullavgifter-

na, ty de närmast föregående åren hava på grund av krigstillståndet dessa inkomster gått ned med högst väsentliga belopp, om jag icke missminner mig, hava de uppgått till 17 miljoner mindre än förra året var beräknat. Jag tycker, att det väl kan behövas, att krigskonjunkturskatten komme att lämna något mer än beräknats, då andra beräknade inkomster minskas just på grund av krigskonjunkturerna. Därjämte tror jag, att man icke helt kan lita på beräkningen av stämpelavgiften. Huruvida det föreligger skäl att på andra områden pruta på Kungl. Maj:ts beräkningar, vågar jag icke säga. Men jag tror, att man icke skall yttra sig med alltför stor optimism om vårt lands statsfinansiella läge för tillfället.

*Författnings-
förslag om
krigskonjunkturskatt.
(Forts.)*

Härtill kommer en annan sak, som vi böra taga i betraktande. Huru är det med täckandet av neutralitetskostnaderna? Är det icke meningen att skjuta över dem på en kommande tid? Skulle det icke vara önskvärt att, i händelse krigskonjunkturskatten inbringade mer än beräknade miljoner, få ett belopp varigenom man redan nu finge täckt en del av kostnaden på 1917 års budget?

Jag anser således, att det anföranden herr ordföranden i statsutskottet hade i detta ämne och varmed han avsåg att förmå kammaren att rösta emot vad utskottet föreslagit vid 8 §, icke var sådant, att kammaren borde följa det. — När vi komma så långt som till 8 §, skall jag framställa yrkande på bifall till utskottets hemställan.

Herr Trygger: Jag ber att i allt få instämma i vad herr Hammarström och herr Swartz yttrade; jag skall endast tillägga några få ord.

Då bevillningsutskottets ordförande påpekade att om en oegentlighet här föreläge, så hade Kungl. Maj:t gjort sig skyldig till den, och att bevillningsutskottet blott handlat efter samma princip, som Kungl. Maj:t tillämpat, får jag säga, att det är en väsentlig skillnad, så tillvida som Kungl. Maj:t hade i sitt förslag samma skatteskala för alla år, som fanns i den gamla författningen av år 1915. Följaktligen, det fel Kungl. Maj:t begått har väsentligen förstörats genom utskottets ändring av denna punkt i den kungl. propositionen. Emellertid kan det icke förnekas, att det första felet blivit gjort i Kungl. Maj:ts proposition, och jag beklagar, att jag icke har nöjet att se herr statsrådet och chefen för finansdepartementet här närvarande, ty jag tror, att det skulle varit mycket upplysande för honom att åhöra de anföranden, vi själva fått höra angående det mindre lämpliga i att gå till väga på det sätt, som skett i den kungl. propositionen.

Emellertid vad angår själva saken och de av bevillningsutskottets ordförande nyss anförda exemplen, hurusom under gällande budgetår beslutade förändringar i bevillningen fått inträda genast och under alla förhållanden samma år, och det av honom särskilt åberopade förhållandet med tullarna och prejudikatet med avseende å stämpelavgiften, får jag för min del säga, att det är ganska väsentlig skillnad mellan dessa fall och det närvarande. Om man

*Författnings-
förslag om
krigskonjunk-
turskatt.*
(Forts.)

tänker sig att riksdagen beslöt, att tullen skulle ändras, faller det icke någon människa in att man skulle tillämpa de nya tullsatserna på sådana varor, som redan underkastats den förra tullsatsen, även om sådant vore möjligt. Icke heller har det ifrågasatts att tillämpa en ny stämpelförordning vid bouppteckningar efter dödsfall, vilka inträffat under året, innan en ny förordning trätt i kraft. Men här är det ju fråga om att ändra en förordning, som skulle gälla under 1916. Hela det år har gått, under vilken den beskattningsbara inkomsten intjänats, och under denna tid och till den dag, idag är, har förordningen varit gällande. Om man nu tänker sig, att t. ex. ett bolag gjort sitt bokslut vid början av detta år, disponerat vinsten och avsatt pengar till vanliga skatter och krigskonjunkturskatt samt därvid följt gällande förordningar, bland andra denna angående krigskonjunkturskatten, och att staten, när allt detta skett, kommer i maj månad 1916 och säger: Edra inkomster för 1915 skola icke beskattas såsom ni trott med högst 18 % utan ni måste betala intill 25 %, så frågar jag: Är det verkligen, frånsatt alla konstitutionella betänkligheter, som finnas i detta fall och vilka blivit utredda av herrar Swartz och Hammarström, rimligt att behandla de skattdragande på detta sätt? Det bör väl vara någon ordning även med avseende på skatterna och man bör väl taga någon hänsyn till de skattdragandes berättigade intressen.

Nu kan man fråga: Huru bör man göra i ett fall som detta för att råda bot på det missförhållande, som skapats genom Kungl. Maj:ts proposition och utskottets betänkande? Om vi nämligen tänka oss, att andra kammaren skulle taga utskottets förslag i avseende å skatteskalen, och första kammaren toge Kungl. Maj:ts proposition, gäller det först att avgöra, huruvida grundlagsenligt gemensam votering kan äga rum eller icke i avseende å 1915 års krigskonjunkturvinst. Jag vill icke gå in på denna sak nu, jag vill förutsätta, att det skulle kunna gå för sig att votera gemensamt, och de finnas som säga, att det går för sig och att detta är den enda utvägen, varpå en lösning kan ske; det hade aldrig varit meningen annat än att gemensam votering skulle förekomma i ett dylikt fall. Men är detta det enda sättet att lösa frågan? Kan icke sammanjämkning ske i bevillningsfrågor? Härför vill jag för min del svara, att jag förnekar icke tillvaron av den praxis, som varit gällande, men jag påstår bestämt, att över praxis står grundlagen, och att grundlagen icke känner någon begränsning av rätten till sammanjämkning. Således finnes icke något grundlagsenligt hinder för att försöka en sammanjämkning. Då frågar jag: är icke det fall, som här föreligger, just ett sådant, som inbjuder till sammanjämkning? Det är icke om beloppet som det företrädesvis råder olika meningar utan i själva verket, huruvida det är rättvist och billigt att nu göra om en skatteförordning, på vilken de skattdragande litat och efter vilken de inrättat sig. Vore det icke ganska naturligt att i detta fall bevillningsutskottet komme fram med förslag till sammanjämkning, gående ut därpå, att i avseende å krigskonjunkturskatten för 1915 den förut gällande skatteskalen skall

gälla, samt att den av utskottet föreslagna förhöjningen skall gälla endast följande år. Jag vågar ifrågasätta, om icke detta vore den riktigaste lösningen.

*Författnings-
förslag om
krigskonjunkturskatt.*

(Forts.)

Herr Kvarnzelius: I anledning av den sista talarens yttrande skall jag be att få säga några ord.

På den tiden jag tillhörde bevillningsutskottet företrädde jag den meningen, att det var bevillningsutskottet, som i första hand borde sammanjämka kamrarnas skiljaktiga beslut, men jag möttes alltid av ett enstämmigt motstånd mot denna min uppfattning från representanterna inom utskottet från denna kammare. Huruvida bevillningsutskottet nu bör bryta praxis, därpå vill jag icke inlåta mig. Det är ju möjligt, att det kan vara av intresse för somliga att denna praxis brytes, men för andra är det sannolikt av större intresse, att den förut gällande praxis upprätthålles.

Vad herr Trygger vidare yttrade angående det att en orättvisa skulle begås genom att nu 1916 besluta en ändring, som skulle medföra en rubbning i vissa dispositioner av 1915 års vinstmedel, så är ju det ett förhållande, som beträffande de skattskyldiga icke blir värre än det som skedde i fjol, då riksdagen beslöt en krigskonjunkturskatt på grund av 1914 års inkomster. Inkomsttagarna ifråga visste icke heller då, att denna skatt skulle utgå under 1915.

Det var emellertid icke därför jag begärde ordet, utan i anledning av statsutskottets ärade ordförandes yttrande. Han utlovade, att det icke skulle uppstå några svårigheter för statsutskottet att uppgöra budgeten, även om icke bevillningsutskottets förslag här vunnit riksdagens bifall i avseende på en skärpning av skatteskalan. Ja, det är ju i och för sig mycket glädjande, att statsutskottet är i tillfälle att göra det, och jag litat fullkomligt på vad utskottets ärade ordförande i detta hänseende meddelade, men jag blev på samma gång litet rädd, att denna glädjebringande förhoppning från ordförandens i statsutskottet sida kunde ingiva kammaren den tron och förhoppningen, att det i fortsättningen också komme att gå lika lätt för riksdagen att kunna ordna de ekonomiska frågorna här i landet. Jag vill fästa uppmärksamheten på, att redan enligt Kungl. Maj:ts proposition är avsett att ställa stora fordringar på framtiden. Riksdagen har förut i år beslutat åtskilliga anslag, men icke uppfört dem på 1917 års stat, utan skjutit över dem på en obestämd framtid, genom att Kungl. Maj:t bemyndigats att av omhänderhavande medel förskottera beloppen för att sedan anmäla dem till ersättande. På sådana grunder ha vi i går beviljat över 8 miljoner och i dag 5 miljoner. Jag tror sålunda, att man icke behöver hysa några bekymmer för var man skall göra av pengarna, när de flyta in i statskassan. Jag tror tvärtom, att det blir så, att vi få större bekymmer av att taga reda på, var vi skola taga in de nödiga medlen för att täcka alla behov, som

Författnings-
förslag om
krigskonjunkturskatt.
(Forts.)

i dessa kristider på många områden uppstå. Och jag vill för min del lägga kammarens ledamöter på hjärtat att icke på något område avvisa möjlighet att skaffa staten inkomster, där det kan ske, utan att man träder berättigade intressen för nära på sådant sätt, att man kan säga, att det är ömmande förhållanden. Och vad den skatt, som här är i fråga, beträffar kunna vi väl vara överens om, att den drabbar de bärkraftigaste. Ty det är icke nog med att de skattskyldiga, varom här är fråga, sitta med de inkomster, som de förut under normala förhållanden haft, utan skatten drabbar dem endast, för så vitt de haft merinkomst nu under dessa kritiska tider, som ju visserligen kan för många vara behövlig, men tyvärr för det stora flertalet av landets invånare icke existerar, vilka i stället få finna sig uti att leva under betydligt knappare inkomster än under normala förhållanden. Jag ber, herr talman, att få uttrycka den förhoppningen att, när denna kammare går att pröva detta bevillningsutskottets förslag, kammaren verkligen i främsta rummet må hava sitt intresse och sin uppmärksamhet riktade på statens och statsverkets ekonomiska intresse härvidlag, så att där verkligen ömmande omständigheter föreligga och där berättigade intressen icke trädas för nära, ser till att staten får del av dessa merinkomster. Och jag vill tillägga, att i den förberedande diskussion, som förts statsutskottsmedlemmar emellan i denna sak, har det varit ifrågasatt att, ifall bevillningsutskottet skulle komma med ett förslag beträffande krigskonjunkturskatten, vilket skulle giva något mera eller låta skatten utgå efter en högre skala, än Kungl. Maj:ts förslag innebär, man skulle kunna minska det belopp av 27 miljoner, som nu uppförts i 1917 års minist under titel *tillfälliga lånemedel* och i stället fylla ut motsvarande del med det belopp, som genom höjningen av krigskonjunkturskatten kunde komma att tillföras statskassan.

Jag har velat uttala detta och säger ännu en gång, att jag vill uttala en varm förhoppning, att kammaren i främsta rummet ville ha statskassans intressen för ögonen, när den går att fatta sitt beslut.

Herr Cavalli: Med anledning av talarens på Västernorrlandsbanken anförande finner jag mig föranlåten att yttra några ord.

Han erinrade om den tiden, då han satt i bevillningsutskottet — jag satt där också på den tiden — och huru han då arbetade för att få frågor, i vilka kamrarna stannat i olika beslut, avgjorda genom sammanjämkning, men därvid ständigt mötte motstånd från utskottsledamöterna från första kammaren, vilken han då icke tillhörde. Han har därvid kommit in på den mycket viktiga frågan om de fall, då gemensam votering skall företagas eller icke. Beklagligen är det, såsom vi alla känna så, att denna fråga icke är klart avgjord genom ordalagen i grundlagen, utan man måste jämväl följa vunnit praxis. Vad är det frågan gäller?

Jo, det är fråga om siffror. Av två siffror har den ena kammaren sagt den ena och den andra kammaren den andra, och dessa siffror kunna alltid sammanjämkas. Detta gäller även om siffrorna äro klädda i en annan form, t. ex. om man säger, att en skatt, en tullsats skall utgå från 1 oktober i år eller från 1 januari nästa år; det gäller siffror då också.

Jag har i ett annat sammanhang i denna kammare — jag tror det var förlidet år — tämligen utförligt redogjort för min uppfattning om dessa frågors ställning, och jag slutade med att taga ett exempel, som jag tror gjorde intryck på kammaren, enär efter det yttrandet icke votering begärdes utan kammaren, med godkännande av den mening jag förfäktade, beslöt att gemensam votering icke skulle äga rum.

För resten, grundlagens bestämmelser äro i detta avseende, jag nämnde, icke fullt tydliga, men att därav draga den slutsatsen, att det alltid skulle vara sammanjämkning kan betvivlas, ty det står: »när kamrarna» — i vissa angivna frågor — »fatta stridiga beslut, som ej uppå vederbörligt utskotts förslag varda sammanjämkade, skola bägge kamrarna var för sig rösta om de olika beslut, vari vardera förut stannat». Alltså, det står icke att det skall sammanjämkas. Jag har endast velat vidröra den sidan av saken, under uttalan av min tvekan om lämpligheten att föra denna principdebatt vidare. Emellertid är det klart att i denna stora principfråga, som nu endast sekundärt är i fråga, torde det vara klokt att icke binda sig genom för starka uttalanden. Det är därför jag velat yttra dessa ord.

Herr Swartz: Jag skall först be att få taga fasta på vad bevillningsutskottets ärade ordförande i början av sitt anförande nyss uttalade, och det var att han var alldeles på det klara med att Kungl. Maj:t hade en annan rätt med avseende på den bevillning, som var ämnad att påläggas i form av tilläggsbevillning i år, än han hade i avseende på den som skulle beslutas för nästa år. Det är precis vad jag tillät mig säga, så i den saken äro vi fullt överens. Men vi tyckas icke vara överens om, att man borde skilja det ena från det andra, eftersom det är av olika beskaffenhet det ena och det andra. Och jag kan för min del icke finna annat, än att det är riktigare att låta var sak gå fram för sig, så att man icke blandar hop två saker med så olika förutsättningar. Jag tillåter mig således antaga, att vad bevillningsutskottets ärade ordförande nyss sade bestyrker riktigheten av vad jag förut anförde.

Vidare ber jag få säga, att mitt uttalande föll så, att jag yrkade bifall till Kungl. Maj:ts proposition. Det är alldeles riktigt. Men den är också alldeles riktig den anmärkning, som bevillningsutskottets ärade ordförande gjorde, att uttalandet kunde fattas så, att jag skulle möjligen yrka bifall till § 8, d. v. s. till skalan. Jag tror det framgick av det övriga, att det var

Författnings-
förslag om
krigskonjunk-
turskatt.
(Forts.)

meningen. I alla fall ber jag att få konstatera, att så var fallet från min sida.

För övrigt kunde jag icke finna, att det egentligen vederlades någonting av vad jag tillåtit mig anföra, ty jag sade själv, att det enda som, så vitt jag förstår, kunde behöva göra någon inverkan på statsregleringen vore det sätt, varpå man ville beräkna bevillningarna, och jag tillät mig naturligtvis icke säga att den åsikt, jag kunde hava, rörande rätta sättet för en sådan beräknings uppgörande, skulle vara den som skulle omfattas av riksdagen. Det vet jag mer än väl, att det tillhör bevillningsutskottet att göra förslag i den saken och, det kan icke falla mig in att ingripa i utskottets befogenhetsområde. Så i den saken äro vi överens. Däremot vidhåller jag min uppfattning, att det icke är nödvändigt för uppgörande av 1917 års statsreglering lägga på nya skatter. Och i det avseendet kommer jag in på vad min ärade kollega i statsutskottet på Västernorrlandsbanken nyss förklarade. Hans hela argumentering gick ut på att behövs det icke pengar nu, så kommer det alltid att behövas i framtiden. Ja, det kommer visst att behövas pengar i framtiden och mycket mer pengar, än man får genom ett bifall till utskottets förslag i denna punkt eller till alla de skatteförslag, som under denna riksdag varit på tal. Men det är *en* sak, och *en annan* sak är den, huruvida det är riktigt att, därför att det i framtiden kommer att behövas mera pengar, än som nu ifrågasättes från ett eller annat håll, man skall vara med på vad nu är föreslaget. Jag har aldrig kunnat tänka mig annat, än att statsreglering betyder att göra upp staten för det år staten skall gälla, och att det är utslutande den synpunkten, som man därvid bör anlägga. Jag tror, att det ofta nog är tillräckligt mycket besvär med att få staten att gå ihop på det sättet, utan att man behöver sträcka sina omsorger långt in i framtiden. Jag tror, att det är i statens intresse, om man icke fattar det så exklusivt som den näst sista ärade talaren gjorde, då han först talade om statens intresse och sedan om statskassans intresse. Och om man icke sätter likhets-tecken mellan statens och statskassans intresse, utan låter det ena vara något annat än det andra, så tror jag, att även statsintressets bästa tillgodoses genom att man i statsregleringsfrågor icke går över den ram, som är uppdragen för sådana frågor avgörande d. v. s. låter varje år hava sin omsorg.

Herr Östberg, Johan: Det är tydligt, att en av de viktigare anmärkningar, som kunna göras och som redan framförts mot bevillningsutskottets förslag, är, att de nya skattebestämmelserna skola träda i kraft redan innevarande år. Herr Kvarnzelius anförde, att detta var icke värre, än när man första gången beslöt införande av krigskonjunkturskatt. Den trädde också genast i kraft. Det är dock en betydlig skillnad ifall statsmakterna besluta införa en ny pålaga och dess omedelbara tillämpning än vad här är fråga om. Såsom här är fallet skulle

statsmakterna, sedan de bestämt skatt å visst skatteobjekt för innevarande år, säga: nej, nu gäller detta icke längre, ni skola komma att skatta på annat och skarpare sätt. Det är klart, att dessa saker äro alldeles olika. Obilligheten träder skarpare i dagen, om man tar i betraktande, att man synes vilja draga ytterligare inkomster in under krigskonjunkturskatten, förutom att skatteskalan skärpes.

*Författnings-
förslag om
krigskonjunkturskatt.*

(Forts.)

Herr Kvarnzelius yttrade, att vid denna skatt får man icke glömma, att statsverkets behov måste tillgodoses. Detta bör man ju komma ihåg vid alla skatter, således även då fråga är om konsumtionsskatter, särskilt sådana, som träffa en konsumtion, som icke kan anses nödig eller nyttig. Då herr Kvarnzelius vidare menade, att den nu föreslagna skatten vore särskilt lämplig, därför att den träffade vad som vore vinst av krigskonjunkturerna, och ansåg att, när man hade mer än normal inkomst, det vore rätt att beskatta den hårdare, så skulle jag vilja fästa uppmärksamheten på att denna skatt drabbar handel, industri och sjöfart i första rummet. Men där kan man knappast tala om någon normal inkomst. Här är icke förhållandet detsamma som för tjänstemän, vilka äro tillförsäkrade sin avlöning i onda som goda tider, utan alla näringslivets inkomster äro växlande och bero på konjunkturerna. Statsverket tager icke hänsyn till om konjunkturerna äro så dåliga att förluster uppstå och träder då emellan. Skattekraven böra då också hållas inom behöriga gränser även vid högkonjunkturer, i synnerhet då det gäller alldeles extra skatter.

Vidare är att märka, att den ökade inkomsten är underkastad icke blott krigskonjunktur- utan även vanlig inkomst- och förmögenhetsskatt. Vi veta, att här fördes på sin tid rätt häftiga strider, om inkomstskatten över huvud skulle vara progressiv eller icke. Och vi känna alla de anmärkningar, som gjordes mot en progressiv skatteskala, att för densamma icke kan angivas en säker rationell grund. Den kan drivas ända till konfiskation av vissa höga belopp. Sedan vi nu emellertid en gång gått in på, att inkomstskatten bör vara progressiv, ha vi med en viss hetsighet gått fram på den vägen, och vi ha gått längre än något annat land. Jag anser, att man bör vara försiktig, i avseende på krigskonjunkturskatten, i fråga om alltför sträng progression. Jag tillhör dem, som förra gången frågan var före icke ville hava skatten progressiv utan proportionell. Kungl. Maj:t hade då föreslagit, att den skulle vara proportionell, men riksdagen beslöt, att den skulle vara progressiv. Nu vill bevillningsutskottet gå ett steg längre på den progression Kungl. Maj:t föreslagit, eftersom man ju alltid skall öka på i dessa hänseenden.

Ett skäl att vara försiktig med avseende på progressionen, är dessutom det, att bestämmandet av vad som är krigskonjunkturvinst är i praktiken ganska svårt. Det är ytterst vanskligt att skilja mellan vad som är en följd av industriens normala utveck-

Författnings-
förslag om
krigskonjunk-
turskatt.
(Forts.)

ling och vad som härleder sig från krigskonjunkturena. Och detta visar sig bäst därav, att av beloppen för den förra krigskonjunkturskatten, i det hela omkring 6½ miljoner kronor, icke mindre än 2 miljoner kronor äro föremål för tvist; ⅓ av beskattningen är sålunda underkastad klagomål. Det visar, hur svår denna skatt är och på grund av sakens natur måste vara. Detta utgör för mig anledning att icke gå längre än Kungl. Maj:t i avseende på skatteskalen gått, och jag tror, att man i detta avseende icke heller gör landet någon tjänst genom att gå längre.

Det är icke blott statsverkets inkomster varav landet beror utan också på dess näringslivs utveckling. Det är klart, att en stor del av den inkomst, som nu genom beskattningen framtages enskilda företag, hindrar den konsolidering och framtida utveckling, som vore för vårt land så väl behöfelig. Man skall icke tro, att det är höjden av arbetarvänlighet att framför allt beskatta kapitalet, ty då hindrar man ju även utvecklingen av arbetstillfällen, och det är fråga om icke i många fall just dessa vinster, som nu staten lägger beslag på, skulle eljest kunna bliva lämpligare använda till vår industris fromma.

Ur dessa synpunkter och då utskottets förslag innebär att skatten även i år skulle utgå efter en strängare skala än den en gång fastställda, finner jag, herr talman, tillräckliga skäl tala för att stanna vid den progressiva skatteskala, som av Kungl. Maj:t är föreslagen.

Herr Karlsson, K. G.: Jag ber om ursäkt, att jag begärt ordet igen, men i anledning av herr Tryggers antydan eller kanske mer än en antydan, att man borde gå den vägen, att man försökte göra sammanjämkning, anser jag mig böra yttra några ord.

Beträffande herr Cavallis yttrande föreföll det mig, som om detta egentligen snarare borde varit riktat till herr Trygger än till herr Kvarnzelius.

Herr Trygger antydde, att man borde gå sammanjämkningsvägen i det här fallet. För herr Kvarnzelius, för så vitt jag förstod honom, låg det närmare att man skulle rösta gemensamt. Han omnämnde mera i förbigående, att han då han var ledamot av bevillningsutskottet arbetat för att även försök till sammanjämkning borde göras. Jag kan intyga, att så var fallet. Men herr Cavalli ansåg, att det icke var lämpligt att sammanjämkna frågor av den art, som här äro i fråga. Jag vill icke inleda diskussion om den saken; vi hava tillräckligt att tala om ändå för att komma till något resultat. Men jag måste ännu en gång uppläsa det utlåtande, undertecknat av herr Hammarström, som avgavs 1910, där utskottet säger: »Med stöd av utbildad praxis finner sig utskottet i en fråga som den nuvarande icke böra framlägga något sammanjämkningsförslag utan förutsätter, att kamrarna omedelbart företaga gemensam votering.» Och så erinrade utskottet om vad det sagt 1909 i sitt memorial nr 28; att sammanjämkning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga av denna art *aldrig* har förekommit, står det i detta betänkande. Nu kan jag, vill jag sä-

ga, hålla med herr Trygger, att grundlagen är skriven så, att man borde efter dess ordalag kunna göra sammanjämkning, ty jag tror — jag har inte någon grundlag här, men jag vill erinra mig att det står i någon paragraf — att det åligger de ständiga utskotten att söka åstadkomma sammanjämkning. Jag vågar således icke bestrida, att man fullt grundlagsenligt kunde göra det. Men, mina herrar, det är väl ändå litet konstigt, om i denna kammare man kommer fram med det yrkandet. Varför gör man det? Är det männe icke så — jag tager mig friheten säga det — att man både i första och andra kammaren bedömer dessa frågor icke formellt utan ur synpunkten av den realitet som ligger bakom? Jag nödgas säga det, och jag är övertygad om att jag säger en sanning, att, vill man hava ett visst förslag fram, och tror man, att gemensam votering skulle vara ägnad att föra saken igenom, så är det många — jag säger icke alla — men många som vilja votera gemensamt, men tror man, att en sammanjämkning skulle gagna det intresse man förfäktar, så vill man hava sammanjämkning. Det må skorra i öronen, men det är sant. Jag tror, att herrarna veta det lika bra som jag. Jag skall icke motsätta mig en sammanjämkning, men jag vill dock påpeka vad som blir följden av det. Antag att utskottet kommer med ett sammanjämningsförslag och att exempelvis andra kammaren, som ganska genomgående — jag medger gärna av begripliga skäl — håller på gemensam votering, säger nej till sammanjämningsförslaget. Då äventyrar man måhända hela förslaget. Jag tycker icke, att man borde utsetta sig för den risken för en tvist som rör skatteskalen, ty ytterst är det en tvist därom saken gäller. Det är icke så mycket det rent formella, att först Kungl. Maj:t och sedan utskottet, på grund av den läggning denna proposition fått, sammanblandat 1916 och 1917. Att så skett, är lätt förklarligt. Förra året beslöt man, att det skulle gälla 1915 och 1916. Nu har Kungl. Maj:t, på grund av den erfarenhet som vunnits, velat vidtaga vissa jämkningar i förordningen för 1916 och ansett vissa förändringar vara önskvärda, och att dessa skulle införas för både 1916 och 1917. Utskottet, som behandlat det hela i ett sammanhang, har ansett, att man bör förfara såsom Kungl. Maj:t föreslagit. Nu har herr Trygger sagt, att Kungl. Maj:ts fel i detta fall är mindre, ty Kungl. Maj:t har icke föreslagit ändring i skatteskalen. Det är sant. Men Kungl. Maj:t har gjort någonting i samma riktning. Kungl. Maj:t har satt ner det skattefria maximumbeloppet från 10,000 till 8,000 kronor. Det är en ändring av samma slag som den av utskottet föreslagna.

Till sist ber jag få säga, att om det är så, att man faller denna krigskonjunkturskatt, då vet jag ingen annan råd, än att bevillningsutskottet får lita till krigsmaterielskatten. Vi kunna icke ställa så, att icke medel finnas, utan då är det bra att hava krigsmaterielskatten i reserv.

Herr statsrådet V en n e r s t e n: Jag har icke varit i tillfälle att åhöra den debatt, som här förts, och kan således icke besvara de anmärkningar, som måhända mot Kungl. Maj:ts föreliggande för-

Författnings-
förslag om
krigskonjunk-
turskatt.
(Forts.)

slag framställt. Men med anledning av den senaste talarens ytt-
rande ber jag att till försvar för Kungl. Maj:ts ståndpunkt få säga
några ord.

Krigsvinstbeskattningen har vunnit så stark utbredning, att frå-
gan om dess berättigande icke längre är uppe. Över allt söker man
för bestridande av extra ordinära utgifter att tillgripa extra ordinära
utvägar. Men man framgår i regeln med en viss försiktighet, ja i
vissa fall med mycket stor försiktighet. Till och med i länder, där
man infört merinkomstbeskattning, har man faktiskt sört för att
genom undantag eller eljest mildra beskattningen. Och då frågan om
Danmark varit uppe, skall jag säga ett par ord om förhållandena
där. Det kan tjäna till belysning av det ämne, som nu senast varit
på tal.

Man har sagt, att i Danmark införts merinkomstbeskattning,
men faktum är att man hade en sådan med ett undantag, som kan
formuleras ungefär så här: därest den skattskyldige kan bevisa, att
ingen del av hans merinkomst härrör från krigsvinst, kan han gå
fri från merinkomstbeskattning. Men i stort sett var det en mer-
inkomstbeskattning över hela linjen.

I år återigen har man ansett sig böra frångå detta för att i stäl-
let renodla beskattningen i överensstämmelse med den här i Sverige
och i Norge tillämpade principen om en så långt som möjligt ren
krigsvinstskatt. Först var man inne på den tanken att gå direkt över
till krigskonjunkturbeskattning, såsom vi ha det; men genom kom-
promiss fann man sig sedan i att föreskriva vissa undantag. Det
var ursprungligen fråga om fyra inkomstgrupper, som skulle helt
fritagas från merinkomstbeskattning. I vederbörande riksdagsut-
skott tillades emellertid ytterligare två dylika grupper, så att det
blev sex olika inkomstgrupper, som skulle helt fritagas.

Därtill förekommer emellertid ett undantag, som hos oss helt
enkelt icke kan förekomma. Finansministern äger nämligen rätt
att medgiva undantag, där han efter prövning så finner lämpligt.
Något sådant kan ju icke förekomma i vårt land, med andra ord, en
sådan säkerhetsventil kan icke hos oss anlitas.

Jag har härmed velat bevisa, att tendensen, så långt ifrån att
gå från krigsvinstbeskattning till merinkomstbeskattning, går den
rakt motsatta vägen: från merinkomstbeskattning går man över till
något, som överensstämmer med vad vi ha här i vårt land.

Det är emellertid också en annan tendens, som gör sig gällande,
nämligen att icke skruva upp skatteskalen, utan skapa garantier för
att icke beskattningen blir alltför hård. Så går man tillväga i det
krigförande landet Tyskland. Där har man redan förberett och be-
slutat införandet av en krigsvinstskatt, som kommer att bliva nog så
kännbar; men det är väl att märka, att medan man där visserligen
har en skatteskala som, såvitt jag är riktigt underrättad, är tyngre,
svårare än den, som här är på tal till och med i utskottets förslag,
har man dock förutsatt, att krigsvinstbeskattningen definitivt skall
äga rum först sedan kriget är slut samt vederbörande affärsvivande
och andra, som drabbas av skatten, kunna se, hur saken ställer sig,

när kontot är klart. Här liksom i en del andra länder ha vi tagit beskattningen innan det slutliga resultatet i allmänhet är känt och detta innebär efter mitt förmenande en maning till försiktighet vid fastställandet av skatteskalen. För den skull anser jag, att Kungl. Maj:ts förslag i detta avseende har ett alldeles bestämt företräde, och jag tror icke, att det är en oklok skattepolitik att i fråga om skattesatserna nu nöja sig med att icke gå högre, än vad där är föreslaget. Så småningom kommer det ändock därest i fortsättningen krigsvinster utgå, att bliva ett tillfredsställande resultat. På den vägen riskerar man icke att de orättvisor och den hårdhet, som dock icke kunna helt och hållet undvikas, bliva alltför svåra. Det är ju bekant, att ju högre skattesatserna bli, desto ojämnare och hårdare trycka skattorna. Man ser också vid en höjning av t. ex. inkomst- och förmögenhetsskattorna i olika länder, att, i samma mån skatteskalen höjes, reklamationerna strömma in i allt mer ökad omfattning. Detta innebär ett bevis för, att så länge skatteskalen hålles något så när resonlig, hårdheten och orättvisorna icke äro så farliga men att, om man börjar skruva upp skattesatserna alltför högt, motsatsen blir fallet.

Beträffande den anmärkningen mot Kungl. Maj:ts förslag, att redan detta innebär ett frångående av nu gällande krigskonjunkturskatteförordning, vill jag återropa vad därutinnan i propositionen anförts, nämligen att man i avseende å beskattningens objektiva omfattning icke syftat att gå utöver den principiella gräns, som redan vid frågans behandling i statsrådet förra året angavs genom beskattningens inskränkande till vissa inkomstgrupper. Nu har ju emellertid utskottets ärade ordförande anmärkt, att det dock redan i Kungl. Maj:ts förslag föreligger en verklig utvidgning av den ram, inom vilken vi förut rört oss. Detta vill jag gärna medgiva. Men det torde var och en av herrarne lätt finna, att detta dock icke innebär någon risk för uppkomsten av den ytterligare hårdhet eller orättvisa, varom jag nyss talade. Det är i själva verket icke fråga om något annat än ett försök att hindra ett sådant kringgående av bestämmelserna, som lätt uppkommer vid den nedre gränsen.

Man kan ju finna denna förklaring otillräcklig; men den förtjänar beaktande. I alla händelser ställes därigenom denna Kungl. Maj:ts åtgärd i en helt annan dager än den, vari utskottets förslag angående skattesatsernas höjande måste ses.

Då jag sökt noggrant studera vad man i denna fråga förehar i andra länder, tror jag för min del, att det är klokare att stanna vid vad riksdagen i fjol beslöt beträffande skattesatserna än att nu särskilt i fråga om 1915 års vinster göra en sådan höjning, som utskottet föreslagit. Man bör icke förbise den omständigheten, att det nog nu börjar bli svårare att göra krigsvinster, än vad det har varit. För många affärer, som kanske haft mycket lysande konjunkturer, inträda så småningom, och kanske rätt snart, förhållanden, som tendera mot mera normala förtjänster, och kanske — det är alldeles icke uteslutet — innebära raka motsatsen till de förutvarande lysande konjunkturerna.

På dessa grunder har jag vågat tro, att det vore klokast, om

Förslags-
förslag om
krigskonjunkt-
urskatt.
(Forts.)

Författnings-
förslag om
krigskonjunk-
turskatt.

(Forts.)

riksdagen bifölle Kungl. Maj:ts förslag i fråga om skattesatserna liksom även i fråga om en annan viktig del av förslaget, varom jag dock anser mig icke för närvarande böra yttra något.

Herr Kvarnzelius: Herr talman! Om herr Cavalli då han mot mig citerade grundlagen, hade citerat båda de paragrafer, som tala om hur det skall förfaras, därest kamrarna stanna i olika beslut, så hade jag icke behöft ytterligare besvara kammaren. Om jag fattade herr Cavalli rätt citerade han emellertid endast § 65. I § 63 finnes dock ett stycke, som jag antar gäller även för bevillningsutskottet och vilket har följande lydelse: »Stanna kamrarna över någon fråga, däri ständigt eller i dess ställe särskilt tillsatt utskott sig yttrat, uti huvudsakligen eller till vissa delar olika beslut, då skall utskottet söka att de olika meningarna, såvida möjligt är, sammanjämka och med förslag därom till kamrarna inkomma.» Detta är enligt min uppfattning ett nog så kategoriskt stadgande; och jag förmenar, att det således — det har varit den ståndpunkt, som jag intagit borde åligga varje utskott att, naturligtvis med användande av sunt förnuft, först söka sammanjämka kamrarnas skiljaktiga beslut. Om kamrarna godkänna sammanjämningen, är saken löst. Om endera kammaren icke godkänner sammanjämningen, återstår det att falla tillbaka på föreskriften i § 65. Detta är den tolkning, jag vill giva åt grundlagen i detta hänseende.

Herr Swartz yttrade några ord om att man icke skall sörja alltför mycket för budgetsår, som ligga längre fram i tiden. Ja, det är icke heller min uppfattning, att man bör göra detta i vidare mån, än att man bör se till, att man icke skjuter så mycket på framtiden, att det kan bli allt för stora besvärligheter för då kommande riksdagar att göra upp statsregleringarna. Jag förmenar, att det kan vara förenligt med god och klok omtanke att se till, för det första att man nu gör beräkningarna så, att de om möjligt visa sig i praktiken hålla i fråga om inkomsterna, och vidare att man, i den mån det är möjligt, icke genom anlåtande av lånemedel, vare sig tillfälliga eller andra, skjuter på framtiden vad man möjligen kan inrymma på den ordinarie statsbudgeten. Det finns också möjligheter för statsutskottet att minska beloppet av 27 miljoner tillfälliga lånemedel, därest det visar sig, att man kan — utan att överskrida eller för hårt anstränga inkomstberäkningarna — upptaga inkomsterna till så stort belopp, att lånevågen icke behöver anlitas i så hög grad.

Dessutom vill jag fästa uppmärksamheten på, att vi för närvarande ha det så sorgligt ställt, att även statens kassaförlagsfond är länsad. Till en klok statshushållning hör nog, att man gör upp budgeten så, att den lämnar något över till kassaförlagsfonden; för riksdagarna nu några år framåt bör det vara dubbel angeläget att laga, det denna fond åter bringas upp till

sådant belopp, att regeringen icke skall behöva gång efter annan begära, att riksgäldsfullmäktige skola förskottera medel till statskontoret, för att statskontoret skall kunna bestrida de löpande utgifterna.

*Författnings-
förslag om
krigskonjunktur-
skatt.*

(Forts.)

Med anledning av herr Östbergs yttrande i avseende därå, att man borde gå försiktigt fram i fråga om skatteskalan, är jag naturligtvis alldeles ense med honom därom, att det icke är någon arbetarvänlighet i och för sig endast att beskatta kapitalet. Det har jag aldrig sagt och aldrig har jag förfäktat en sådan mening.

Å andra sidan hör jag icke till dem, som vilja slakta »hönan, som värper guldäggen». Jag vill dock ifrågasätta, om herr Östberg kan påvisa, att med det här föreliggande förslaget något sådant är avsett. Jag vill fästa uppmärksamheten därpå, att Kungl. Maj:ts förslag börjar med en skattesats av 18 % vid 240,000 kronors merinkomst, medan utskottets förslag börjar med 18 % vid 150,000 kronors merinkomst. Nå, nu kan man ju disputera om huruvida det är lämpligt att börja med det ena eller andra procenttalet på den ena eller andra punkten. Men jag vill påstå, att man ingalunda kan säga, att den person kommer i något nödläge, som genom krigskonjunkturerna fått en merinkomst av 500,000 kronor och på den grund får till staten betala 25 % därav i skatt. Jag tror, att en person med en sådan merinkomst står sig ganska gott i jämförelse med rikets övriga inbyggare även i den händelse, att han får betala 25 % av denna merinkomst i skatt.

Nu sade herr finansministern, att Kungl. Maj:ts förslag enligt hans uppfattning vore bättre än utskottets. Ja, en sådan uppfattning hade nog Kungl. Maj:ts regering även i fjol, när den föreslog en högsta gräns av 12 %, under det att riksdagen beslöt att sätta gränsen till 18 %. Nu har Kungl. Maj:t accepterat vad riksdagen då beslöt, och jag tror, att, ifall riksdagen i år bestämmer sig för en slutskala på 25 %, det är mycket sannolikt, att Kungl. Maj:t nästa år, om vi då ha samma abnorma förhållanden, skall finna, att det är en mycket bra skala, och att Kungl. Maj:t skall finna sig väl av att använda denna skala, när det gäller att göra upp finansplanen för 1918 års budget.

Överläggningen förklarades härmed slutad, varefter förevarande paragraf godkändes.

2 §.

Denna paragraf hade följande lydelse:

Med vinst, som i 1 § sägs, förstås av krigstillståndet föranledd ökning uti

a) inkomst, som avses i 7 § 3:o b), c) och d) i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt; samt

b) sådan under nämnda 7 § 3:o a) hänförlig inkomst, som på

mipris på en del av lantbrukets produkter, dels förbjuda utförelsen av sådana produkter eller, i de fall då dylik utförelse beviljas, göra detta med användande av det s. k. kompensations-systemet, tror jag vi skola finna, att lantbrukarna redan fått lämna det extra bidrag till staten, som de liksom alla andra kunna vara skyldiga att lämna.

Beträffande inkomst av skogsbruk ställer sig frågan något annorlunda. Men även i det avseendet tror jag, att lagen många gånger skulle komma att medföra många svårigheter och orättvisor. Det finns ju en stor del skogsägare, som icke vilja avverka sin skog utom vid särskilda tillfällen och vilka genom att spara sin skog sökt bilda sig särskilda tillgångar. Om en sådan skogsägare nu söker i kontanta penningar förvandla denna under årtal samlade tillgång, då är det för honom hårt att därför behöva drabbas av en extra skatt. Jag vill vidare framhålla, att de skogsägare, som själva förädla sina varor — och till dem ha vi ju i allmänhet att räkna de stora bolagen — i alla fall skola betala krigskonjunkturskatt på grund av den vinst, som de förvärvat sig genom förädlingen.

Under sådana förhållanden tror jag icke, att det skulle vara lyckligt, om lagen nu utvidgades att gälla även inkomst av fast egendom, och jag får därför, herr greve och talman, yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Nilsson, Johan: Det var med en viss förvåning man såg herr Palmstierna i andra kammaren väcka en motion i syfte att jordbruksnäringen skulle bli föremål för krigskonjunkturskatt. Den förvåningen steg i hög grad, då man sedan fann, att detta hans förslag vunnit så stor anslutning hos ledamöterna i bevillningsutskottet.

Vid det beslut i ämnet, som fattades förlidet år, undantogs ju inkomst av fast egendom från denna krigskonjunkturskatt. Det har ju dock ingalunda varit så, att jordbruksnäringen varit befriad från en sådan skatt; utan jag tror tvärtom, att ingen näring varit utsatt för så stor beskattning, som jordbruksnäringen varit. Kungl. Maj:t har nämligen på administrativ väg av denna näring tagit ut synnerligen stora skatter, och jag ber att i detta sammanhang få påpeka, att då Kungl. Maj:t gjort detta, det enligt min övertygelse ett av de starkaste motiven för Kungl. Maj:t varit just det, att jordbruksnäringen icke blivit föremål för den krigskonjunkturbeskattning, som skulle påläggas andra näringar.

Detta motiv har gjort sig särskilt starkt gällande vid de på frivillighetens väg gjorda överenskommelserna mellan livsmedelskommissionen och jordbrukets representanter. Det har då gång på gång påpekats, att man just därför att jordbruksnäringen icke haft denna extra beskattning, måst gå med på dessa överenskommelser. De siffror, som kunde anföras i avseende å dessa överenskommelser, äro ganska häpnadsväckande och till och med så stora, att kammaren knappast skulle tro dem, om de skulle dragas

Författnings-
förslag om
krigskonjunkturskatt.
(Forts.)

fram. Jag efterhörde i går å varuförmedlingsbyrån, vad dessa siffror för närvarande kunde gå till. De hade visserligen där inga siffror klara; men exempelvis i fråga om artikeln fläsk har jag fått den upplysningen, att av denna vara för närvarande exporteras 400,000 kilogram i veckan och lämnas motsvarande kvantum i kompensation. Prisskillnaden på den exporterade varan och kompensationsvaran är omkring 2 kronor per kilogram. Detta gör ju således omkring 800,000 kronor i veckan. Härtill komma kompensationerna på kött, smör och ägg och dylikt. Vidare ha vi att räkna med maximipriserna på spannmål. Jag tror därför alldeles säkert, att jag icke på något sätt överdriver, då jag säger, att den beskattningssumma, jordbruket under dessa år fått betala, redan går till allra minst 100 miljoner kronor.

I går vid behandlingen av tonnagebeskattningen, som slutade på omkring 6 miljoner kronor, sade en ärad talare på Älvsborgslänsbänken, att jordbruket i fråga om beskattning vidrörts med lätt hand. Jag tror dock icke, att man kan säga detta, då man hör de nyss angivna siffrorna, som icke äro på något sätt överdrivna. Jag tror, att herr Ekman i Göteborg, om han talade med sina valmän i Älvsborgs län, som till stor del äro jordbrukare, skulle få en annan uppfattning om den handen, huruvida den verkligen är så lätt.

Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet anförde också i går uti sitt i samband med frågan om tonnagebeskattningen hållna anförande, att kompensationssystemet blivit med framgång använt mot jordbruket. Vi veta ju också, att man försökt använda samma system mot rederinäringen, men att detta misslyckats. Det var väl på grund härav denna extra beskattning framlades för riksdagen. Jag förmodar, att om riksdagen nu fattade beslut i enlighet med reservanternas förslag, Kungl. Maj:t skulle känna sig förhindrad att på administrativ väg av jordbruksnäringen taga ut så dryga skatter, som för närvarande sker. Då kan det hända, att landet skulle förlora betydligt mer, än vad det nu vinner genom det för närvarande tillämpade systemet. Jag är alldeles övertygad om att de överenskommelser, som nu träffas på frivillighetens väg, komma att i högst betydlig grad försvåras, om den nu ifrågavarande skatten skulle införas.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr In g e s t r ö m: Jag kan icke underlåta att framhålla några betänkligheter mot reservanternas förslag, att även inkomst av jordbruk skulle drabbas av denna krigskonjunkturskatt. Jag vill då först förutskicka den satsen, att det visst icke finnes någon ovillighet från jordbrukarnes sida att bära de skattebördor, som de naturligtvis under nuvarande förhållanden måste taga på sig. Den föregående ärade talaren har också framhållit en del synpunkter därvidlag. I likhet med honom är jag emellertid alldeles förvissad, att om denna skatt skulle gå igenom, densamma skulle, utan att tillföra staten några väsentliga inkomster, i allt fall vara ett medel, som skulle hind-

ra vederbörande myndighet från att ytterligare kunna framgå på den väg, kompenationssystemets — ett system, som visat sig i allo tillfredsställande — varpå de för närvarande ha slagit in.

*Författnings-
förslag om
krigskonjunkturskatt.
(Forts.)*

Nu sade herr Kvarnzelius, att vi måste tänka på statsverkets intresse och på statsverkets inkomster. Men jag tror, att vi skola tänka även på de mindre bemedlades intressen; och detta göra vi alldeles säkert i högre grad, om vi påtaga oss ytterligare sådana kompenationsskyldigheter, som vi nu redan åtagit oss, än om vi antaga ifrågasvarande förslag.

Det är emellertid även en annan sak, som gör, att det faller sig mycket svårt att i verkligheten tillämpa denna krigskonjunkturskatt på jordbruket. Reservanterna ha ansett, att jordbrukarne skola påtaga sig denna skatt, för att det skall bli rättvisa i beskattningen. Men hur skall det kunna gå att få någon rättvisa i jordbrukarnes beskattning härvidlag? Jag kan väl icke antaga, att de ärade reservanterna ha förbisett, att jordbrukarne icke i likhet med utövare av industri och handel äro skyldiga att föra böcker över sin näring. Jordbrukarne ha enligt nuvarande skattelagar icke ens rättighet att deklarerera efter sina böcker, såvida de icke därtill få tillstånd av vederbörande taxeringsmyndigheter. Den inkomst, efter vilken jordbrukaren för närvarande skattas, är icke hans verkliga vinst under året utan de särskilda inkomster, han haft av de tillfälliga försäljningar, så att säga, som ägt rum under året. Jag skall taga några exempel för att visa, hur absurd en sådan skatt skulle verka.

Antag t. ex., att en jordbrukare under år 1915 realiserat en del av sina kreatur och därigenom minskat sin kreatursbesättning, medan en annan fött upp kreatur och därigenom ökat sin besättning. Den senare har då genom dessa sina åtgöranden fått en större vinst än den förre, men det är i alla fall den förre jordbrukaren, som kommer att drabbas av denna beskattning, under det att den andre kommer att gå fri. På samma sätt är det, ifall av två jordbrukare, som haft ungefär samma inkomst, den ene hittat på att sälja sin råg i december men den andre sålt sin spannmål i januari: den senare kommer att drabbas av skatten men icke den förre.

Detta är ju en uppenbar orättvisa, ty om en sådan skatt skall kunna påläggas jordbrukaren, måste han först och främst deklarerera enligt sin bokföring, så att den verkliga vinsten kommer till synes och icke den tillfälliga vinst, som han under det ena eller andra året har haft.

Ur dessa synpunkter, herr talman, ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Hult: Herr talman! Förhölle det sig såsom de föregående ärade talarne sökt göra gällande, skulle vårt lands modernäring vid detta laget befinna sig i en ganska betryckt ställning. Min uppfattning är emellertid en helt annan. Från taxeringsförrätningarna i år har jag en personlig erfarenhet av att jordbruket, även det mindre, visar en förhöjning i inkomster mot förra året av — jag säger icke för mycket, om jag säger 50 %.

Författnings-
förslag om
krigskonjunk-
turskatt.
(Forts.)

Under sådana omständigheter kan jag icke finna, vad det skulle ligga för rättvisa eller billighet i att den merinkomst, som i följd av kristiden tillfallit jordbruket — synnerligast då det gäller sådan inkomst på minst 2,000 kronor och beskattningsföremål med inkomstskatt efter minst 8,000 kronor — skulle vara fri från en beskattning, som man anser böra påläggas handeln och övriga näringar för motsvarande inkomster. Det kan nog icke bestridas, att den merinkomst, som faktiskt föreligger även för jordbruket i verkligheten uppkommit på grund av genom kriget föranledda förhållanden.

Nu har herr Nilsson med styrka framhållit, att man redan förut genom kompensationsystemet och dylikt av jordbruket tagit ut avsevärda belopp. Men det är väl ändå så, att kompensationsystemet måst införas för att en liten smula reglera förhållandena på livsmedelsmarknaden. Kompensationsystemet torde icke ha tillkommit för att beskatta jordbruket, utan det är väl rättare att säga, att vinsten för jordbrukarne blivit mindre därför, att man icke fått till utlandet sälja alla de produkter, som jordbruket frambringat. Man bör väl kanske se denna fråga i sammanhang med de förhållanden, som gjorde sig gällande före kriget och de förhållanden, som komma att göra sig gällande efter kriget. I främsta rummet är det väl ändå det egna landets inbyggare, som skola lita till jordbrukets produkter för att livnära sig med.

Jag tror icke, att jordbrukarne skulle vara så synnerligen belåtna, om det kunde ordnas så, att landets inbyggare efter kriget icke behövde anlita landets egna jordbruksprodukter. Man får väl se frågan på det viset och icke betrakta kompensationsystemet såsom en extra beskattning på jordbruket. Ett sådant betraktelsesätt är fullkomligt orimligt.

Friherre Beck-Friis framställde en anmärkning beträffande möjligheten att tillämpa förslaget och yttrade, att det vore svårt att avgöra, huruvida en inkomst härledde sig av förhållanden, som uppkommit genom krigsläget, eller icke. I det nu framlagda förslaget har emellertid i sista stycket av 18 § givits den möjligheten att vid beskattningen taga all möjlig och tillbörlig hänsyn till de uppgifter, som lämnas av den skattskyldige, och att för övrigt, där sådana uppgifter icke inkommit, taga den hänsyn, som på grund av inom nämnderna kända förhållanden kunna lända till befrielse från utgörandet av skatt för sådana delar av merinkomsten, som måhända icke härflyta ur krisläget. Efter mitt förmenande är detta en betydande förbättring i det framlagda förslaget, en förbättring, som säkerligen kommer att i hög grad undanröja en hel del anmärkningar, som kunde framställas mot fjolårets förslag och som också vid taxeringsarbetet gjorde sig gällande.

Vidare framhölls också beskattningen av skogsbruket som en mycket svår fråga att lösa. Med anledning av den erfarenhet, som jag har från taxeringsarbetet, tror jag icke, att det blir så

synnerligen svårt. Det är nämligen så, att taxering av skogsbruket verkställs vid fastställandet av inkomstskatttaxeringen. Det belopp, för vilket den skattskyldige anses böra erlagga inkomstskatt för skogsbruket, måste man naturligtvis taga till utgångspunkt, då det gäller att bestämma den beskattningsbara inkomsten för erläggande av krigskonjunkturskatt. Med kännedom om att virkespriserna såväl på sågade varor som på timmer under det gångna året i allmänhet stått 30, 35 till 40 % och mer över de normala priserna, så lär det väl icke vara så synnerligen svårt för taxeringsnämnderna, att i de fall, där verkliga ett beskattningsbart belopp uppkommer, bestämma den summa, som bör taxeras enligt den föreliggande förordningen. Jag förutser, att den kommer att fastställas till ungefär en tredjedel och jag tror, att man kan säga, att det bör bli ganska rättvist. Sålunda tror jag icke, att det föreligger det allra ringaste skäl att påstå, att man icke *kan* komma till något så när rättvisa resultat vid den beskattning, som med det föreliggande förslaget skulle införas.

Beträffande de lantbruksprodukter, som verkliga sålts till mycket höga pris, och som borde komma under den här ifrågasatta beskattningen, ber jag att få erinra om en, exempelvis hästexporten. Vid de två senaste tillfällena då hästexport ägt rum, har den väl lämnat hästägarna ett ungefärligt nettobelopp av — tror icke, att jag säger för mycket, om jag säger 15 miljoner kronor vardera gången. Enligt min mening har en tredjedel av beloppet uppkommit just på grund av krigsförhållandena. Åtminstone i min hemtrakt ha hästägarna fått ungefär en tredjedel mer för sina hästar än under vanliga förhållanden, d. v. s. de ha fått 1,500 kronor för en häst, som varit värd och gått i handeln för 1,000 kronor. Det vore väl icke för mycket begärt, om av dessa icke oväsentliga belopp någon liten del erlades i skatt efter denna författning. Jag kan åtminstone icke finna det. Men jag frågar: hur många tro herrarna skulle bli skattskyldiga för sina andelar i de 30 miljoner, jag här talar om? Det lär nog icke bli så många tusen kronor, som skulle komma att beskattas efter denna förordning. Jag tror därför icke, att man kan säga, att den drabbar så synnerligen hårt. När man, som jag förut framhållit, nöjer sig med att pålägga ifrågavarande skatt den, som taxerats till minst 8,000 kronors inkomst- och förmögenhetsskatt och sätter det minsta merinkomstbelopp, för vilket skatt skall erläggas, så högt som till 2,000 kronor, så träffar man icke de smärre jordbrukarna utan de högre beskattningsföremålen på jordbrukets område.

Till slut ber jag få uttala såsom min mening, att det skall verka lugnande ute i landet, då man finner, att flera av dessa merinkomster än förut varit fallet drabbas av denna skatt, och att sålunda flera av dessa beskattningsföremål få bidra till betalandet av de utgifter, som i dessa dagar läggas på det

Författnings-
förslag om
krigskonjunkturskatt.
(Forts.)

Författnings-
förslag om
krigskonjunk-
turskatt.
(Forts.)

svenska folket, utgifter, som jag visst icke vill ifrågasätta, att de icke äro nödvändiga.

Jag ber på dessa skäl, herr greve och talman, att få yrka bifall till herr K. G. Karlssons m. fl. vid betänkandet avgivna reservation.

Herr Gustafsson: Jag hade icke tänkt, att vid detta tillfälle förlänga debatten, om icke den siste ärade talaren enligt mitt förmenande gjort sig skyldig till en ganska stor överdrift, som icke bör få stå oemotsagd i protokollet.

Han sade nämligen, att vid årets taxering det visat sig, att inkomsterna för jordbruket gått upp med åtminstone 50 %. Jag kan ju icke bestrida, att det är så lyckligt i hans hemkommun, men i den kommun, jag har äran tillhöra, har det icke varit så. Det har visserligen varit så, att bruttobeloppen för jordbruksinkomsterna i viss mån stigit — det är en känd sak, och det förnekar jag visst icke — men jordbrukets utgifter ha också stigit på grund av de högre inköpspriserna på allehanda varor för jordbruksdriften. Dessa båda saker ha nog i det närmaste reglerat varandra. Någon nämnvärd höjning av nettoinkomsten han således icke uppstått, åtminstone icke i vår bygd.

Vidare sade den ärade talaren, om jag icke hörde fel, att lantbrukarna borde känna sin solidaritet med den övriga befolkningen och icke vara missbelättna med att här få lämna en extra skatt i form av en krigskonjunkturskatt i likhet med andra näringar inom landet, som haft större inkomster. Jag skall endast be att få understryka de synpunkter, som de föregående ärade talarna från jordbrukshåll här ha framhållit. Genom de överenskommelser, som träffats med regeringen och de kommissioner, som haft att tänka på inköpsföreningarna, ha jordbrukarna visat sin solidaritet med Sveriges övriga befolkning. Vi ha icke undandragit oss beskattning, vi ha försökt göra vad på oss ankommer för att hålla något så när normala pris i landet.

Jag skall för min del endast påminna om ett fall. Då maximipriserna sattes på rågen, så väckte icke detta, såvitt jag vet, den ringaste gensaga, utan man har villigt funnit sig i att man fått sälja den till lägre pris, än den vara betingat, som importerats från utlandet. Jag kan icke visa några siffror i detta hänseende, men alldeles visst kunde det framdragas åtskilliga höga siffror, som skulle visa, vilka summor som på det området gått från jordbrukarna till den gemensamma statshushållningen.

Sedan fortsatte den ärade talaren och sade, att de, som sålt sin skog, ändock gjort stora förtjänster. Visserligen är det sant, att en del gjort stora förtjänster, men detta beror på att de råkat sälja sin skog, då det varit gynnsamma förhållanden, och ha de då haft den averkad och lätt tillgänglig, ha de verkligen fått ett högt pris. Men vi få tänka på, att för skogen utgå redan nu tre särskilda skatter: skogsaccis, inkomstbevilling och den

skatt, som vi i fjol beviljade på en krona 30 öre, att gå till skogsvårdsstyrelsen för omplanteringar. Skulle vi nu få den fjärde, så tror jag, att vi måste säga, att vi gå för hårt åt skogen.

Vidare sade den ärade talaren, att han åtminstone vet, att de, som sålt hästar till utlandet, fått en så stor inkomst, att de icke ha någon anledning att klaga, och att detta borde vara ett skäl för att lägga på denna extra beskattning. Jag vet icke, vilken princip som tillämpats i Västmanland, men i vårt län har det avdragits 8 %, vilka gått till hästförsäljningsfonden och sålunda tagits i anspråk för statens räkning. Och de, som sålt sina hästar ha varit de mindre jordbrukarna, vilka ju icke skola komma att drabbas av denna skatt. I mitt län har från de större gårdarna icke fått säljas många hästar. Då skatten icke kommer att drabba de mindre jordbrukarna, vilka äro de, som huvudsakligen sålt hästar, förfaller således det argumentet. Om man nu resonerar så — det finnes åtskilliga, som ha den uppfattningen — att vi lantbrukare skola åtaga oss alla möjliga skatter och nu även få betala krigskonjunkturskatt, så måste jag säga — utan att här ingå på något bemötande av de reservanter, som här stå antecknade — att jag finner detta vara av den allra betänkligaste art.

Jag finner icke reservanternas motivering fullt bärande och ber därför, herr greve och talman, att få yrka avslag å reservationen och bifall å utskottets hemställan.

Herr Nilsson, Johan: Herr greve och talman! Herr Gustafsson påpekade mot herr Hult, då denne omnämde hästexporten, att det avdragits 8 % till hästförsäljningsfonden. Jag vill då endast säga, att det tagits till och med 12 %, och detta å bruttoförsäljningssumman. Det visar ju endast, att Kungl. Maj:t haft klart för sig, att då jordbruket icke varit belagt med denna skatt, Kungl. Maj:t borde taga ut motsvarande belopp vid tillfällena, då export blev tillåten under särskilt gynnsamma förhållanden. Jag ber att få erinra kammaren om att det belopp, som kammaren varit med om att bevilja i dag till statsstuteriet i Ottenby, nära 400,000 kronor, just gå från dessa hästförsäljningsmedel.

Herr Ericsson, Ollas: Herr talman! Endast ett par ord! Jag vill icke låta det anförande, som hölls här från Västmanlands länsbanken, stå oemotsagt i den del, där talaren omnämde inkomsterna av skogsbruket.

Han sade nämligen, att han trodde, att inkomsterna av skogsbruket stigit med 30 eller 40 % till följd av krigstiden. Gentemot detta vill jag säga, att så inte varit förhållandet åtminstone i min hemtrakt under det föregående året. Om nämnderna skulle följa hans beräkning, skulle det drabba i högsta grad orättvist. Jag vill nämna, att i min hemtrakt handeln med skogsprodukter ligger näs-

*Författnings-
förslag om
krigskonjunk-
turskatt.*
(Forts.)

*Författnings-
förslag om
krigskonjunk-
turskatt.*
(Forts.)

tan uteslutande i händerna på trävarubolagen. Dessa ha egna flottleder, och en enskild jordbrukare kan icke med fördel avverka sin skog till avsalu eller driva något egentligt rationellt skogsbruk. Det går så till, att de spara sin skog och sälja den till skogsbolagen genom avverkningskontrakt. De kunna spara sin skog 30, 40 å 50 år och sedan sälja den. Har en jordbrukare nu under år 1915 sålt denna sin sparade skog, kan man tänka sig, vilken stor merinkomst han fått under detta år. Då är det väl orättvist att taga ut en skatt för denna merinkomst på sätt herr Hult skisserade, när krigskonjunkturerna icke haft den ringaste inverkan på prissättningen under det år merinkomsten uppkom. Dessutom vill jag göra kammaren uppmärksam på ännu en omständighet. Det är, att av dessa hemansägare och skogsägare de allra flesta sitta i skuld för sina fastigheter och ha betalt räntor under hela tiden skogen växt. Nu få de icke göra avdrag för denna sin skuld, utan det realisationsvärde de fått för skogen beräknas som en ren inkomst, för vilken de beskattas efter sedan hänsyn tagits till det s. k. ingångsvärdet å fastigheten. Detta kan väl icke vara riktigt.

Herr Gustafsson nämnde, att vi redan ha tre sorters skatter på skogsbruket. Men han tog till en för litet. Vi ha nämligen fyra stycken: bevillningen, efter vilken skatten till kommunen utgår, inkomst- och förmögenhetsskatten, skogsaccis och skogsvårdsavgifter.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Hult: Jag ber om tillgift för att jag besvärar kammaren ännu ett par ögonblick.

Den siste ärade talaren sade, att det icke inträffat någon förhöjning av priset på timmer. Jag förmodar, att han menade uppe i Dalarna. Men i så fall blir det ju icke heller någon merinkomst, och icke heller någon krigskonjunkturbeskattning. Ty finns det ingen beskattningsbar merinkomst, blir det naturligtvis ingen krigskonjunkturskatt. Jag har sagt, att om den merinkomst, som uppkommer på skogsbruket, uppgår till det i lagen stadgade beloppet, jag anser, att den bör beskattas. Jag ber att få hänvisa till och uttryckligen stryka under, vad jag sade, då jag nyss hade ordet. Själva taxeringen av inkomst från skogsbruket verkställs i och med taxeringen för inkomst- och förmögenhetsskatten. Man fastställer då den inkomst, som respektive skattskyldig anses haft av skogsbruket. Det är av detta belopp, som jag anser, att en tredjedel svarar mot de förhöjda priserna under 1915, och det är denna tredjedel, som bör beskattas enligt föreliggande förordning. Mot denna av mig angivna grund för fastställande av den beskattningsbara merinkomsten torde knappast någon bärande invändning kunna göras.

Man har anmärkt mot att jag kanske tog till en för hög summa beträffande hästexporten, då jag sade 15 miljoner kronor vardera gången. Jag tror då verkligen icke, att det är så mycket för högt. Det var 8 % avdrag första gången. Jag vet icke säkert, vad staten betingade sig per häst, då de såldes till utlandet, men jag tror, att

det var någonting mellan 1,500 och 1,600 stycket. Därifrån avgingo 8 %. Man exporterade 10,600 hästar, och under sådana omständigheter lär det väl icke bli så synnerligen mycket mindre än 15 miljoner kronor. Jag kan icke säga antalet hästar, som exporterades sista gången. Men då var priset, efter vad jag inhämtat från fullt auktoritativt håll, 1,650 kronor stycket. Därifrån avgingo 12 %. Det sadades då, att man skulle exportera 10,000 hästar. Om herrarna räkna efter, skola herrarna finna, att det skiljer sig så obetydligt från den av mig uppgivna summan, att jag tror att det icke är värt att göra något nummer av den saken.

Vad spannmålen beträffar, tror jag icke, att de pris, till vilka jordbrukarna fått sälja sin spannmål, varit något avsevärt lägre än de pris, efter vilka man importerat spannmål. Jag tror, att de, som fört jordbrukets talan, på ett mycket energiskt och, det vill jag icke bestrida, på ett för lantbruket mycket klokt och förståndigt sätt, tillvaratagit jordbrukets bästa. Jag tror sålunda icke, att lantbrukarna ha någon särskild anledning att vara missbelättna med det år, som gått. Om alla följande år bli lika goda, tror jag, att lantbrukarna bli mera belättna, än vad de säkerligen haft anledning att vara under gångna tider.

Herr Bäckström: Blott ett ord! När vi i går här debatterade tonnageavgiften, nämndes, som en motivering för denna den omständigheten, att inom rederinäringen icke tillämpats det kompensationsystem, som använts inom andra näringar. Nu vilja jordbrukets representanter i dag göra gällande, att på grund av att de ha detta kompensationsystem, de skola befrias från krigskonjunkturskatt. Jag har dock icke hört någon redarerepresentant här träda upp och påyrka att redarna skola fritagas från krigskonjunkturskatten, därför att de drabbats av tonnageavgiften.

Jag vill även erinra om ytterligare en sak, som står i samband med tonnageavgiften. Denna är, som herrarna erinra sig, motive-rad därmed, att man på detta sätt vill bereda medel att ställas till livsmedelskommissionens förfogande för underlättande av importen av bl. a. foderkakor m. m. för lantbrukets behov; tonnageavgiften skall alltså bl. a. användas *direkt till gagn för lantbruket*. Jag frågar: är det då icke rättvist, att jordbrukarna, i den mån de haft verkliga krigsvinster också få vara med om att betala skatt för dem?

Jag hemställer om bifall till reservationen.

Herr Lindblad, Ernst: Ja, jag skall icke bli långvarig i mitt resonemang men jag skall be att få bemöta den siste ärade talaren med att påpeka, att när man skall reda ut vad som är vinst av rederirörelsen, har man icke alls någon svårighet att bestämma den. Det är bara att räkna pengarna, men så lätt är det icke när det gäller att beskatta jordbruket. Alldeles särskilt svårt kanske det är med avseende på en person, som under en följd av år har sparat sitt skogskapital och så råkar realisera det under ett visst år. Han skulle nu drabbas av denna skatt fastän det blott är besparingar,

Författnings-
förslag om
krigskonjunk-
turskatt.
(Forts.)

som han realiserar. Detta har redan av en talare på Dalabanken framhållits. Däri skilja sig så väsentligt dessa olika intäkter från varandra.

Vi kunna åtminstone icke påvisa, att rederinäringen drabbas av vare sig kompensationssystem eller några andra inskränkningar, som gälla för jordbruket. Jordbrukarna tvingas att betala till industrien för varor, vilka industrien fritt kan driva upp priset på. Men när en jordbrukare realiserar sina produkter, det må vara spannmål eller kanske mjölk, blir han tvungen att nöja sig med bestämmelser, som fastställas av myndigheterna i administrativ väg. Där ha vi den stora skillnaden.

Om man hade försökt att lägga denna beskattning över hela linjen även på de mindre jordbruksinkomsterna då hade aldrig denna fråga kunnat drivas fram, men nu har man försökt att lägga den blott på de högre taxerade. Dessa äro emellertid ej många. Men man har velat komma åt jordbruksnäringen, och man har velat göra en liten början och därför nu tills vidare ställt det mindre jordbruket mot det större. Jag tror emellertid, att det är bättre, att man stannar vid de skatter, som man redan lagt på jordbruksnäringen utan att hitta på fullkomligt nya bördor.

Efter det överläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att beträffande nu föredragna paragraf yrkats, dels att utskottets förslag skulle godkännas, dels ock att åt paragrafen skulle givas den lydelse, som föreslagits i den vid paragrafen avgivna reservation.

Sedermera gjordes propositioner enligt dessa yrkanden, och förklarades propositionen på antagande av utskottets förslag vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr talmannen yttrade: Då tiden är långt framskriden, hemställer jag, att den vidare behandlingen av föreliggande betänkande måtte få uppskjutas till aftonens sammanträde.

Herr Karlsson, K. G.: Herr talman! Jag hemställer värdsamt, om vi icke skulle kunna få fortsätta till slut med detta betänkande. Det var meningen inom utskottet, att vi i kväll skulle komma med en voteringsproposition i denna fråga för att få den bordlagd första gången i kväll, andra gången i morgon och så få gemensam votering om torsdag. Jag skulle därför värdsamt hemställa, att vi få fortsätta till slut.

Därjämte vågar jag uttala den förhoppningen, att efter den överläggning, som redan ägt rum, man icke skall behöva ha så vidlyftiga anföranden vid behandlingen av den del av förslaget, som återstår.

Sedan kammaren på herr talmannens fråga förklarar sig vilja nu fortsätta behandlingen av det föreliggande författningsförslaget, förredrogs

3 §.

Denna paragraf godkändes.

4 §.

Förevarande paragraf hade följande lydelse:

För taxering till krigskonjunkturskatt beräknas inkomst av varje inkomstkälla för sig och till det belopp, varmed den vid stadgad deklaration om inkomst och förmögenhet bör angivas under litt. C och D i deklarationsformuläret, dock att inkomst under CI beräknas allenast till den del, som utgör tantième.

Vid taxeringen skall hänsyn tagas till särskilda, under nyssberörda litt. icke gjorda avdrag för värdeminskning, så vitt de beröra hithörande inkomst, men däremot icke till de i deklarationsformuläret omförmälda allmänna avdragen i vidare mån än att från inkomst, som uppstått på grund av det genom krigstillståndet framkallade läget, avdrag får ske för förlust, som uppkommit å annat företag för utnyttjande av samma läge.

Därest icke kan utrönas, med vilket belopp inkomst, som här avses, ingår i det till inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet, skall nämnda inkomst upptagas till det belopp, som den med ledning av den skattskyldiges deklaration och andra handlingar kan beräknas hava utgjort.

Om skyldighet att avgiva särskilda deklarationer och uppgifter till ledning vid *taxering* av tantième stadgas i 21 §.

Vid förevarande paragraf hade reservation avgivits av herrar *K. G. Karlsson, Oskar Eklund och Bäckström, friherre Palmstierna* samt herrar *Sandler, Runc, Källman, Elof Ljunggren, Jönsson* i Revinge och *Nilsson* i Kristianstad, vilka på anförda skäl hemställt, att riksdagen, med bifall till den av friherre Palmstierna väckta motionen, måtte besluta, att 4 § i förslaget till förordning om krigskonjunktursskatt skulle få följande ändrade lydelse:

För taxering till krigskonjunkturskatt beräknas inkomst av varje inkomstkälla för sig och till det belopp, varmed den vid stadgad deklaration om inkomst och förmögenhet bör angivas under litt. A, C och D i deklarationsformuläret, dock att inkomst under CI beräknas allenast till den del, som utgör tantième.

Vid taxeringen — — — — — i 21 §.

Herr *Karlsson, K. G.*: Herr talman! Jag skall endast be att få yrka bifall till paragrafen med den lydelse, som angives i den av mig jämte flera utskottsledamöter vid paragrafen avgivna reservation.

Överläggningen förklarades härmed slutad, varefter herr talman yttrade, att beträffande nu föredragna paragraf allenast yr-

Författnings-
förslag om
krigskonjunkturskatt.
(Forts.)

kats, att densamma skulle erhålla den lydelse, som föreslagits i den därvid avgivna reservationen.

Härefter gjordes propositioner, först på paragrafens godkännande enligt utskottets förslag samt vidare på bifall till nyssnämnda yrkande; och förklarades den förra propositionen, vilken upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

5—7 §§.

Godkändes.

8 §.

För denna paragraf hade föreslagits följande lydelse:
Krigskonjunkturskatt beräknas enligt denna

Tariff.

Beskattningsbar merinkomst. Kronor.	Procenttal.	Ökning för varje fullt hundratal kronor, som faller mellan de i kol. 1 angivna inkomst- beloppen. Kronor.	
		Skattebelopp. Kronor.	
2,000	12	240	13
20,000	13	2,600	15
40,000	14	5,600	17
60,000	15	9,000	19
80,000	16	12,800	20
100,000	17	17,000	21
150,000	18	27,000	22
200,000	19	38,000	24
250,000	20	50,000	26
300,000	21	63,000	28
350,000	22	77,000	30
400,000	23	92,000	32
450,000	24	108,000	34
500,000	—	—	—

För merinkomst, som uppgår till 500,000 kronor eller därutöver, utgör skatten 25 kronor för varje fulla 100 kronor.

Nu föredragna paragraf hade i Kungl. Maj:ts förslag denna lydelse:

8 §.

Krigskonjunkturskatt beräknas enligt denna

Tariff.

Beskattningsbar merinkomst.	Procenttal.	Skattebelopp. Kronor.	Ökning för varje fullt hundratals kronor, som faller mellan de i kol. 1 angivna inkomst- beloppen. Kronor.	Författnings- förslag om krigskonjunk- turskatt. (Forts.)
2,000	12	240	13	
20,000	13	2,600	15	
40,000	14	5,600	16	
80,000	15	12,000	17	
160,000	16	25,600	19	
240,000	17	40,800	21	
320,000	—	—	—	

För merinkomst, som uppgår till 320,000 kronor eller därutöver, utgör skatten 18 kronor för varje fulla 100 kronor.

Friherre Fleming: Herr greve och talman, mina herrar! Jag skall lyda utskottets ordförande och icke bli lång.

Jag skall be att få yrka bifall till Kungl. Maj:ts proposition i denna punkt. Jag gör det dels på de skäl, som förut anförts här i dag, att man icke bör ändra den för i år beslutade beskattningen, dels också därför att jag principiellt är emot hela denna skala. Jag försökte förra året, allt vad jag kunde, kämpa emot progressionen i fråga om denna skatt, och jag skulle vilja försöka få bort den helt och hållet även nu, men efter riksdagens beslut förra året kan jag ju icke ha några pretentioner därpå. Såsom herrarna erinra sig, var denna beskattning i föl från början lagd som en objektskatt. Objektet var visserligen en inkomst, men det var en objektskatt på det viset, att hänsyn icke togs till skatteförmågan i och för sig, utan bara därtill, att det förefanns en ökad inkomst, av vilken en viss procent skulle betalas. Jag försökte i föl framhålla, att detta kunde bli ganska orättvist, synnerligen om man gör skatten progressiv, då man icke alltid vet, om den ökade inkomsten i vissa avseenden verkligen betingar ökad inkomst i allmänhet och sålunda medför större skatteförmåga. Nu vill jag bara säga helt kort, att progressionen är betänkligare med hänsyn till bolag. Det har också väckts en motion i årets riksdag, där hänsyn tagits till detta, och där man beaktat, att om man inför en skarp progression, man får taga hänsyn även till kapitalet. Jag menar, att det icke är alldeles säkert, att ett bolag med 500,000 kronors inkomst kan lättare bära 25 % beskattning än ett annat, som har en inkomst på 100,000 kronor, ty den inkomsten kan vara på ett jämförelsevis mycket litet kapital mot vad den större inkomsten, 500,000 kronor, kanske är på. Det är dessa synpunkter, som jag tycker äro de betänkligaste i fråga om denna progression. Nu har det sagts, att den icke skulle träda några berättigade intressen för nära. Jo, det är just det jag tror, att den kan göra. Jag har icke den orubbliga tron på vår industris bärkraft, att jag tror, att den kan bära vilka bördor som

Författnings-
förslag om
krigskonjunk-
turskatt.
(Forts.)

helst. Herrarna böra betänka, att det icke är endast 25 %. Skat-
terna komma kanske att gå upp till 40, 50 % eller högre. Och det
kan mycket väl hända, att berättigade intressen kunna komma att
trädas för nära.

Jag ber att få yrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Herr Östberg, Johan: Herr greve och talman, mina her-
rar! Om jag hade varit närvarande vid betänkandets justering,
skulle jag också ha återfunnits som reservant mot utskottets förslag
i denna del och yrkat bifall till Kungl. Maj:ts proposition.

Jag begärde ordet närmast med anledning av ett yttrande, som
är populärt och som herr Kvarnzelius fällt, nämligen att det gör så
litet för de stora inkomsterna, om de beskattas ända upp till 25
procent. Men man får ju icke förbise, att denna merinkomst *även*
beskattas på andra sätt, såsom genom bevilling, kommunalskatt
samt inkomst- och förmögenhetsskatt. Dessutom ber jag särskilt att
få fästa uppmärksamheten på, att det är en näring, som blivit före-
mål för en annan särskatt än krigskonjunkturskatten, nämligen re-
derinäringen, som vi i går åsatte en särskild tonnageavgift. Vid
dessa förhållanden torde det vara skäl att vara något mera försiktig
ifråga om skatteskalen. Och det är också möjligt, att man genom
gemensam votering drager in jordbruksnäringen under denna be-
skattning. Däri ligger ytterligare ett skäl att icke gå för långt
i avseende på skatteskalans progression.

Man kan icke resonera i avseende på skatteskalen så, att tål
man det, så tål man också det, och lägga på i det oändliga, såsom
den gjorde, som lassade, tills hästen dog, utan man får iakttaga en
viss måtta och se till vad som kan vara rimligt. Något rationellt
skäl för den ena eller den andra skalen kan naturligtvis icke givas,
men det är påtagligt, att vi här i landet gå särdeles starkt och kan-
ske allt för skarpt fram med användandet av den progressiva skatte-
skalen, och därför, herr talman, ber jag att få yrka bifall till reser-
vationen.

Herr Karlsson, K. G.: Endast ett par ord till försvar
för utskottet, då det nu angripits från två håll!

Jag skall villigt medgiva, att det är i viss mån en smak-
sak, var man skall sluta med progressionen. Kungl. Maj:t har
slutat vid en merinkomst — man får komma ihåg, att det här
alltid är fråga om en merinkomst och en *beskattningsbar merin-
komst* — av 320,000 kronor och har där beskattningsprocenten 18.
Utskottet har fortsatt progressionen så småningom och kommer
vid en halv miljon kronors beskattningsbar merinkomst upp till
25 procent. Jag tror sannerligen, mina herrar, att detta icke är
farligt, trots allt, som här sagts däremot, ty den ökning, som ut-
skottet vidtagit i procenten, inträder icke förr än efter en be-
skattningsbar merinkomst av 40,000 kronor och progressionen sti-
ger sakta.

Jag skall emellertid, herr talman, icke yttra något vidare,
utan ber endast att få yrka bifall till utskottets förslag.

Efter det överläggningen ansetts härmed slutad, gjordes enligt förekomna yrkanden propositioner, först på godkännande av förevarande paragraf enligt utskottets förslag samt vidare därpå att motsvarande paragraf av Kungl. Maj:ts förslag i ämnet skulle godkännas; och förklarades den senare propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Författningsförslag om krigskonjunkturskatt.
(Forts.)

Övriga delar av utskottets författningsförslag.

Godkändes.

Utskottets i föreliggande punkt gjorda hemställan.

Förklarades besvarad genom kammarens föregående beslut.

Punkten 2.

Utskottet hade i nu föredragna punkt hemställt att de i detta betänkande behandlade motionerna:

- a) II: 193, av herr *Persson* i Norrköping *m. fl.*,
- b) II: 321, av friherre *Palmstierna*,
- c) II: 322, av herr *Wikström*, samt
- d) II: 325, av herr *Runefors*,

mätte anses vara besvarade genom vad utskottet under 1:o) hemställt.

Kammaren beslöt, att ifrågavarande motioner finge anses besvarade genom kammarens beslut angående punkten 1.

Punkten 3.

Utskottet hade i nu föredragna punkt hemställt, att riksdagen mätte hos Kungl. Maj:t anhålla, att vad utskottet här ovan uttalat rörande tillämpningen av 18 § andra stycket mätte genom Kungl. Maj:ts försorg, i den mån och på det sätt som funnes lämpligt, bringas till vederbörandes kännedom.

Ang. tillämpningen av visst stadgande om krigskonjunkturskatt.

Herr statsrådet *Vennersten*: Herr greve och talman! Jag skall ta mig friheten att göra en fråga med anledning av utskottets hemställan under punkten 3. Därest, såsom jag av motiveringen tror mig förstå, man här icke avser att åstadkomma någon skärpning av bestämmelserna i det nu antagna förslaget, utan det endast är fråga om ett förtydligande, så har det synt mig som om det vore överflödigt, att riksdagen nu avlåter en skrivelse till Kungl. Maj:t. Men skulle mot förmodan skrivelseförslaget avse en sådan skärpning, så kan jag icke neka till, att detta förefaller mig i viss mån betänkligt. Jag antar att de bestämmelser, som återfinnas i 18 §, äro tydligt avfattade

Ang. tillämp-
ningen av
viast stadgan-
de om krigs-
konjunktur-
skatt.

(Forts.)

och böra kunna leda till den jämnhet och enhetlighet i beskattningen, som Kungl. Maj:t och jag tror även riksdagen avse. Jag har endast velat framställa den frågan, huruvida min uppfattning om, att punkten 3 endast innebär ett understrykande av Kungl. Maj:ts förslag, är riktig.

Friherre Fleming: Herr greve och talman! Jag tror, att herr statsrådets uppfattning i den vägen nog är riktig. Jag har åtminstone biträtt detta skrivelseförslag för min egen del, icke därför att det skulle vara någon skärpning, utan därför att det under behandlingen i utskottet påvisades, att ganska stora ojämnheter hade förekommit vid beskattningen. Av motiveringen framgår ju tydligt, att utskottet påpekat, att den »för hela krigskonjunkturbeskattningen grundläggande 1 § — 'vinst, uppkommen genom det av nuvarande krigstillstånd framkallade läget' — anger lagstiftarens mening att giva krigsvinstbegreppet en synnerligen vid utsträckning». Härpå fortsätter betänkandet med ett resonemang, som jag icke skall återgiva. Nu förklarar man emellertid att vad som innefattas i detta begrepp, »det av nuvarande krigstillstånd framkallade läget», har tolkats mycket olika, och man har därför endast velat giva en reglerande anvisning för huru beskattningsmyndigheterna skulle förfara. Jag har således åtminstone för min egen del biträtt skrivelseförslaget, icke med tanke på att det skulle innebära en skärpning, således någonting annat än, vad som står i lagen, utan under antagande att det innebär endast ett understrykande härav och jag har alltid uppfattat lagens mening så som den framställes i utskottets motivering.

Herr Karlsson, K. G.: Ja, herr talman, jag trodde nästan, att det skulle vara överflödigt att lämna en särskild förklaring till vad denna skrivelse innehåller. Det har ju utvecklats på mer än en sida i motiveringen, till vilken jag ber få hänvisa.

I huvudsak tror jag, att jag kan instämma med friherre Fleming.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i nu föredragna punkt hemställt.

Anmälades och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 169, i anledning av väckta motioner om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder för jordbrukets främjande m. m.; och

nr 170, i anledning av väckt motion om anslag till anordnande av försöksgårdar å myrjord i Norrland och Dalarna m. m.

Anmäldes och godkändes riksdagens kanslis förslag till paragrafer i riksdagsbeslutet:

nr 48, angående förslag till lag om ändrad lydelse av 8 § i lagen angående sparbanker den 29 juli 1892 och till lag om ändrad lydelse av 2 § i lagen den 18 september 1903 angående tillsyn å vissa penninginrättningar, som driva sin rörelse utan av Konungen stadfäst reglemente;

nr 49, angående ersättning från beväringssmanskapets invalid- och pensionsfond åt avlidne barberaren I. A. Dahlins änka Netty Magdalena Dahlin, född Svedberg, och fem minderåriga barn;

nr 50, angående lag om ändrad lydelse av 5 och 6 §§ i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstinnehavares rätt till pension;

nr 51, rörande förslag till lag angående ansvarighet för skada i följd av automobiltrafik samt till lag om ändrad lydelse av 11 kap. 15 § strafflagen;

nr 52, angående förslag till ny förordning om automobiltrafik;

nr 53, angående lag om inskränkning i inmutningsrätten;

nr 54, angående lag om ändrad lydelse av sista stycket i övergångsbestämmelserna till lagen den 16 oktober 1914 om tillsyn å fartyg;

nr 55, angående lag innefattande tillägg till lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910;

nr 56, angående förslag till lag om sammanläggning i vissa fall av fastigheter å landet; samt

nr 57, angående förslag till lag om ändrad lydelse av 18 § i förordningen den 16 juni 1875 angående lagfart å fång till fast egendom.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets memorial nr 150, angående beviljande för innevarande riksdag av ökat belopp till gratifikationer åt tjänstemän hos statsutskottet; och

särskilda utskottets memorial nr 6, angående avlöning åt dess tjänstemän och vaktbetjäning.

Justerades sju protokollsutdrag för detta sammanträde, varefter kammaren åtskildes kl. 5,12 e. m.

In fidem

A. v. *Krusenstjerna*.